Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Гарамнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 130 (13619) | 1974 оной июниин 6, четверг | Сэн 2 мүнгэн

«Али бүхы хэлэн дээрэ
Алдар нэрыем дурдахал...»

ОРОДОЙ АГУУЕХЭ ПОЭТ А. С. ПУШКИНАЙ ТҮРЭhЭӨР 175 ЖЭЛЭЙ ОЙЕ ТҮРҮҮ ХҮН ТҮРЭЛТЭН МҮНӨӨДЭР ТЭМДЭГЛЭЖЭ БАЙНА. ТЭРЭЭНДЭ ЗОРЮУЛhАН МАТЕРИАЛНУУДЫЕ ГАЗЕТЫН ГУРБАДАХИ НЮУРТА УНШАГТЫ.

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ, ВЛКСМ-эй обкомдо

ТАРЯАН БОЛОН МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ 1974 ОНДО ЕХЭЭР АБАХЫН, БЭЛЭДХЭХЫН ТҮЛӨӨ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН ТУХАЙ

1974 ондо таряан болон мал ажалай продуктнуудые ехээр абахын, ...дэ худалдахын түлөө хүдөө ...ын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ...лис мүрысөө дэлгэрүүлхэ ту... КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ...СМ-эй ЦК-гай байгша оной ...иин 7-ной тогтоолые, мүн ...Р-эй Министрнүүдэй Соведэй ... ВЦСПС-эй энэ жэлэй майн ... тогтоолые дүүргэлтэ болгон, ... ажахын продуктнуудые элехээр үйлэдбэрилхэ, мал болон ...н ажалhаа абтадаг продуктые гүрэндэ худалдаха түсэб, со...ис уялгые дүүргэхэ, үлүүлэн ...эхын, үйлэдбэриин экономи... ашаг үрые дээшэлүүлхын ту... хүдөөгэй ажалшадай дунда со...ис мүрысөө үргэн далайсатай... дэлгэрүүлхэ зорилготойгоор ...С-эй обкомой бюро, Буряадай ...Р-эй Министрнүүдэй Совет, обл...соведэй Президиум, ВЛКСМ...обкомой бюро тусхай тогтоол абаа.

...зар таряалан, мал ажалhаа аб... эдеэ хоолой зүйлнүүдые улам ... үйлэдбэрилдэг, гүрэндэ элбэгээр ...дадаг болохын тула хүдөө ...ын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ...лис мүрысөө үргэнөөр эмхид...дэлгэрүүлхэ, хүдөө ажахыда хү... байhан бүхы хүнүүдэй дунда ...ическэ, эмхидэлэй хүдэлмэри ...hайнаар ябуулжа, ниитын үй...риин ашаг үрые али болохоор ...руулхэ, бии байhан нөөсэлгэ, арга боломжонуудые дүүрэнээр ашаглаха, абтаhан продукциин единицэ бүхэндэ шадаал hаа бага гаргаша хэхэ, хамтын зөөри алмаха, арьбалха хэрэгтэ тэдэнэй хүсэл оролдолгые элсүүлхэ шухала гэжэ тэрэ тогтоол дотор заагдана. Хүдөө ажахын министерство, Мелиорациин болон уhанай ажахын министерство, «Сельхозтехникын» болон совхозуудай нэгэдэлнүүд, хүдөө ажахын трестнүүд, таряа талханай продуктнуудай управлени, хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком, аймагуудай партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинууд энэ талаар эмхидхэлэй нилээд ехэ хүдэлмэри хэхээр уялгалагдаа.

Таряалан, сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ, бүхы дээрээ ороохо таряа, бусад ургамалнуудые, үбhэ ногоо шадаал hаа ехээр хуряажа абаха, тэрэнэй ашаар мал ажалай продуктнуудые саашадань ехээр үйлэдбэрилэн, колхоз, совхоз бүхэнэй гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэб болон социалис уялгые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ эрхэ байдал бии болгохо, үйлэдбэриин экономическа үрэ дүнгые эрид hайжаруулха гээшэ социалис мүрысөөнэй гол шэглэл байха зэргэтэй.

1974 ондо газар таряалан болон мал ажалай продуктнуудые ехээр абажа, гүрэндэ элбэгээр худалдахын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда Бүхэроссин социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй 1974 оной майн 7-ной тогтоолые олондо ойлгуулха шухала. Тэрэ тогтоолой ёhоор, Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ илагшадта иимэ шангууд барюулагдаха гэбэл:

Буряадай АССР дотор мүрысөөндэ илаhан аймагуудта РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугууд, 3-hаа мянган түхэриг хүрэтэр мүнгэн шангууд, мүн колхоз, совхозууд болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудай дунда илагшадта 8 Улаан тугууд, түс тустань 1-hээ 2 мянга хүрэтэр түхэригэй мүнгэн шангууд барюулагдаха байна. Тэрэшэлэн түрүү отделени, участок, бригада, звено, мал ажалай фермэнүүдэй коллективүүдые шагнахын тула 30 мүнгэн шан тогтоогдоо.

Жэлэй хүдэлмэриин дүнгөөр Бүхэроссин социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын туг, мүнгэн шангууд барюулагдаха. Хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абажа, тэрэниие гүрэндэ худалдаха арадай ажахын түсэб, абаhан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэhэн, ерэхэ жэлдэ хэрэгтэй тарилгын үрэhэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр хаажа абаhан, адууhа малаа үбhэ тэжээлээр гүйсэд хангаhан аймагууд, колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай, отделени, участок, бригада, звено, фермэнүүдэй коллективүүд мүрысөөндэ илаа гэжэ тоологдохо байна.

Тогтоогдомол гуримай ёhоор министерствэнүүдэй, албан зургаануудай ба профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугуудые бии болгохыень. тэрэшэлэн социалис мүрысөөндэ илаhан предприятинуудай ба эмхинүүдэй коллективүүдые материальнаар урмашуулха хэмжээнүүдые тодорхойлхыень РСФСР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствые, РСФСР-эй Бэлэдхэлэй министерствые, «Россельхозтехникые», РСФСР-эй Ой модоной ажахын министерствые, тэрэшэлэн хүдөө ажахын предприятинуудтай бусад министерствэнүүд ба албан зургаануудые уялгалба.

Буряадай АССР-тэ зорюулжа, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй бии болгоhон, колхозуудай ба хүдөө ажахын бусад предприятинуудай отделенинүүдэй, бригадануудай, звенонуудай, мал ажалай фермэнүүдэй коллективүүдтэ үгтэхэ 30 мүнгэн шангай тоодо тракторна бригаднуудай ба hү hаалиин фермэнүүдэй гурбаад коллектив, хонишодой 10 бригада, хартаабха, овощ, кукуруза ургуулдаг отделенинүүдэй, звенонуудай, лугомелиоративна оньhожоруулагдамал бригаднуудай гү, али отрядуудай, гахайн фермэнүүдэй ба шубуушадай бригаднуудай хошоод коллектив социалис мүрысөөндэ илагшад гээд мэдэрэгдэхэ ёhотой.

Мал ажалай продукци үйлэдбэрилгэ, гүрэндэ худалдалгаяа нэмээхэ түсэбүүдые дүүргэлгын талаар эрхим үрэ дүнгүүдые туйлахын түлөө социалис мүрысөөндэ илаhан, тиихэтээ хамта нэгэдэхи кварталай, хахад жэлэй, гурбан кварталай ба бүхы жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүдээр малай ашаг шэмэ дээшэлүүлhэн, тоо толгойе олошоруулhан районуудые шагнахын тула КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй ба ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, тэрээнтэй хамта үгтэхэ 1,5 мянган түхэригэй хэмжээтэй мүнгэн шан, 1000 түхэригэй хэмжээтэй хоёрдохи шан, 700 түхэригэй хэмжээтэй гурбадахи шан бии болгохо.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социалис мүрысөөнэй ябасые үргэнөөр толилолго хангахыень. газар таряалангай ба мал ажалай талаар үйлэдбэриин эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаhан түрүүшүүлэй, үүсхэлшэдэй дүй дүршэлые бүхы талаарнь харуулха, хүдөө нютагуудтахи партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриин эрхим дүй дүршэл, социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ тэдэнэй дүүргэдэг түрүү үүргэ улад зондо тайлбарилан ойлгуулхыень КПСС-эй райкомуудые, республиканска ба районно газетэнүүдэй редакцинуудые, республикын Министрнүүдэй Соведэй телевидениин ба радиодамжуулгын комитедые уялгалха.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. Н. НОВИКОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, республикын партийна болон советскэ органуудта олон жэлэй туршада hайнаар хүдэлhэнэйнь түлөө Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдкомой таhагые даагша нүхэр **Новиков** Иван Николаевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной июниин 5.

...НИКЫН ...ААР

...-найман анзаhатай ...е, шэрэhэн «К-700» ... мантан томо хоёр ... Түгныя урда гүбэйн ... дээрэ газар урматай... ...алжа, хара шорой ур...ябана. Загуунаа нэгэл ... ерэхэдэнь, хахалhан ... хараhаар байтар ур...жо хабтайшана.

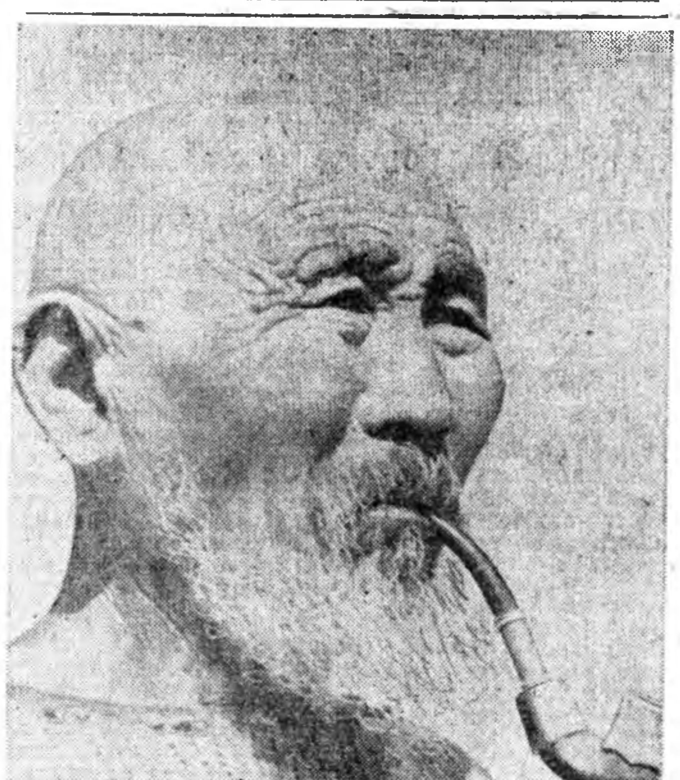
...жэлдэ «Эрдэм» совхо...ёрдохи отделенидэ эдэ ...энэ трактор хабарай ... түрүүшынхеэ ха... Илангаяа эртын паар, ...бэ тариха газарые ...шигүй хахалаа.

...ехэтэй эдэ трактор...эгээл дүршэл шада... механизаторнууд: Ми...ков, Мирон Брылёв, ... Калашников гэгшэд ...

... хахалхадаа, агрегат ...оёр халаанда 14—15 ... хахалха даабариин ...трактор бүхэнниинь 30 ...ктар хахална. Жэ...үнинэй тракторист Ми...ильевич Рычков нү... хабарай тарилгын ...700 трактораар 600 ...газар хахалаа.

... техникые бүтээсэ ... хүдэлгэhэнэй ...с ажахы эртын тарил... саг соонь дүүргээд, ...малай тэжээлэй, оройн ...нуудые тарижа, паар ... дүүргэхэ баhал дүтэ...

... ШИРДАРМАЕВ.
...-Шэбэрэй аймаг.

Дугар Цыбенович Ранжуров пенсидэ гараhаар арбан нэгэн жэл болобошье, дуратай ажалдаа мүнөөшье болотор ажаллаhаар. Ажахын дүй дүршэлтэй луговод Дугар Цыбенович байгша ондо даажа байhан сабшалангай гектар бүриhөө 25 центнер үбhэ хуряажа абаха социалис уялгатай юм. Абаhан уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхын тула луговод сабшалангаа hайса уhалаа, тэрээн дээрээ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргажа тараагаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой бэрхэ луговод Дугар Цыбенович Ранжуровые харана.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ШЭНЭ ТАСС hОНИН

Л. И. БРЕЖНЕВ А. ГАРРИМАНТАЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Америкын политическэ ба ниитын мэдээжэ ажал ябуулагша А. Гарримантай июниин 4-дэ Кремль соо уулзаба.

СССР-эй, США-гай хоорондохи харилсаанай элдэб асуудалнууд. мүнөөнэй уласхоорондын байдалай хэдэ хэдэн асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Хоёр ороной хоорондын харилсаае hайжаруулга совет, американ арадуудай аша туhада харюусана, уласхоорондын шахардуу байдал hуларуулха ба эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ алба хэнэ гээд Л. И. Брежнев тэмдэглээ.

США-гай ба СССР-эй хоорондохи харилсаан амжалтатай хүгжэжэ байна гэжэ А. Гарриман хэлэбэ.

Хөөрэлдөөн хани ёhоной, зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалнуудта бүтээмжэтэйгээр хандалгын оршон байдалда үнгэрөө. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров хөөрэлдөөндэ хабаадалсаhан байна.

(ТАСС).

ХАНИ ЁhОНОЙ, АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР

Афганистанай Республикын гүрэнэй толгойлогшо, Премьер-Министр Мухаммед Дауд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын уряалаар, хани ёhоной албанай хэрэгээр июниин 4-дэ Москва ерэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко болон бусад тушаалтад Афганистанай Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Внуковска аэродром дээрэ М. Даудые угтаа.

Афганистанhаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Нур Ахмед Эттемади, совет дээдэ hургуулинуудта hурадаг афган студентнэр аэродром дээрэ байлсаба.

Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэд М. Даудые амаршалаа.

Ниидэлгын талмай дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаа, гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

Н. В. Подгорный, М. Дауд совет сэрэгшэдэй урдуур ябажа мэндэшэлэлдэбэ.

Мотоциклистнүүдээр үдэшэгдэhэн машинануудай үнгэрхэ үйлсэнүүд, талмайнууд тугуудаар, амаршалгын транспорантнуудаар шэмэглэгдэнхэй байба.

Хүндэтэ айлшан Н. В. Подгорнотой, А. Н. Косыгинтай хамта Кремльдэхи байра тээшээ аэродром дээрэhээ сэхэ ошобо.

Худалдаа наймаанай министр М. Хан Джалаллар, түсэблэлгын министр А. А. Хурам, гадаадын хэрэгүүдэй министрэй политическэ орлогшо В. Абдулла болон бусад тушаалтад Афганистанай Республикын гүрэнэй ба правительствын толгойлогшотой хамта Москва ерээ.

(ТАСС).

НҮХЭД А. А. ГРЕЧКО, В. В. ГРИШИН, М. С. СОЛОМЕНЦЕВ hУНГАГШАДТАЯА УУЛЗАБА

МОСКВА. (ТАСС). Москва хотын Киевскэ hунгуулиин округой ажалшадай түлөөлэгшэд С. П. Горбуновой нэрэмжэтэ соёлой ордон соо июниин 4-дэ сугларжа, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй обороной министр, Советскэ Союзай Маршал Андрей Антонович Гречкэтэй уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедэй Политбюрое хүндэтэ президиумдэ нэгэн hаналтайгаар, ехэ дэбжэлтэтэйгээр hунгаhан байна.

КПСС-эй Киевскэ райкомой нэгэдэхи секретарь Ю. А. Юшин уулзалга нээгээ.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — Московско телевизионно заводой хүдэлмэришэн И. Г. Землянухин нүхэр А. А. Гречкын ажабайдал, ажал ябуулга тухай хөөрэбэ. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудта нэгэн hаналтайгаар дуугаа үгэхыень заводой коллективэй үмэнэhөө ниислэлэй Киевскэ hунгуулиин округой бүхы hунгагшадые уряалба.

Суглаанда хабаадагшадай зүгhөө халуунаар угтагдан, А. А. Гречко үгэ хэлээ.

* * *

МОСКВА. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй hунгалта үнгэргэхэ ниислэл хотын Перовско hунгуулиин округой hунгагшад Прожекторнэ заводой Соёлой ордон соо июниин 4-дэ сугларжа, энэ округhоо депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, партиин Московско городской комитедэй нэгэдэхи секретарь Виктор Васильевич Гришинтэй уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэтэ президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр hунгаа.

Партиин Перовско райкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Давыдов уулзалга нээгээ.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — Прожекторнэ заводой электро-хабсаргагша Ю. Г. Думчев нүхэр В. В. Гришинэй ажабайдал, ажал ябуулга тухай сугларагшадта хөөрөөд, июниин 16-да совет арадай үнэн хүбүүд, басагадта дуугаа үгэхыень hунгагшадые уряалба.

В. В. Гришинэй үгэ хэлэхэдэнь, сугларагшад халуунаар угтаа. Ехэ этигэл найдабари олгоhонойнь түлөө hунгагшадта гүн сэдьхэлhээ баяр баясхалан хүргөөд, энэ этигэл найдабаринь Советскэ Союзай Коммунис партида бүрин зорюулагдана гэжэ тэрэ хэлэбэ.

* * *

ШАХТА (Ростовско область). (ТАСС). Шахтын hунгуулиин округой hунгагшад Н. Погодиной нэрэмжэтэ драмын театрта июниин 4-дэ сугларжа, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Михаил Сергеевич Соломенцевтой уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое уулзалгада хабаадагшад хүндэтэ президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр hунгаа.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — «Ростовуголь» комбинадай «Аютинская» шахтын сэбэрлэлгын забойн хүдэлмэришэдэй бригадир, Социалис Ажалай Герой В. В. Ямнов нүхэр М. С. Соломенцевой намтар тухай хөөрэбэ. hунгалтын үдэр коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй түлөөлэгшэдтэ нэгэ hаналтайгаар дуугаа үгэхыень hунгагшадые уряалба.

М. С. Соломенцевой үгэ хэлэхэдэнь, сугларагшад халуунаар угтаа.

hаналаа нэгэдэлгын долоон хоног

Урда Вьетнамай патриодуудтай hаналаа нэгэдэлгын долоон хоног июниин 4-дэ манай орон дотор эхилбэ. Энэмнай Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын байгуулагдаhаар 5 жэлэй ойе hайндэрлэлгэдэ зорюулагдана.

Долоон хоног соо Советскэ Союзай республикануудта, хизаарнуудта, областьнуудта эмхидхэгдэн байгуулагдаhан энэ эмхиин 28 отделенидэ hанал нэгэтэй байлгын суглаанууд, митингнүүд үнгэргэгдэхэ юм гэжэ совет-вьетнам хани барисаанай бүлгэмhөө ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсээ. Фото ба номой выставкэнүүд фабрика, заводуудта, колхозуудта, институдуудта нээгдэхэ. Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагшын орлогшо, Урда Вьетнамые сүлөөлхын түлөө эхэнэрнүүдэй холбооной түрүүлэгшэ Нгуен Тхи Динь түрүүтэй Урда Вьетнамай эхэнэрнүүдэй делегацитай совет олонниитын түлөөлэгшэд уулзаха байна.

Советскэ Союзда байдаг РЮВ-эй, ДРВ-гэй посольствонуудай дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд долоон хоногой хэмжээ ябуулгануудта хабаадахаар уригдаа.

(ТАСС).

...ОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

...МБАЙНУУДЫЕ ...Э ШЭНЭ АРГА

...ОВ-НА-ДОНУ. До...байн бүтээгшэд бо...ито Кавказай түмэр ... таряа хуряадаг само...агрегадуудые тээхэ ...рга нэбтэрүүлбэ. ...ь платформо дээрэ ...байн тээгдэдэг бай...рин мүнөө нэгэ плат... хоёр комбайн ашаха ... болобо. «Ростсель... Таганрогой комбайн ... завод «Нива», «Ко...ылай хэдэ мянган та...госо иимэ аргаар ...альгээгээ.

...нуудые иигэжэ аша...ээр замай составууд ..., мүнгэнэй ба ажа...ашанууд нилээд хо... Гадна комбайнуу...гэн ашажа, таряа ... эхилхэдэ, хүдөөгэй ажалшадта хүргэхэ болоно бшуу.

ОЛОН ДАБХАР. ГЭРНҮҮД УРГАН БОДОНО

АНГРЕН. (Ташкентскэ область). «Узбекшахтстрой» трестын барилгада гэрэй досоо талын ажал хэдэг хүдэлмэришэдэй бригаданууд hунгалтын урда тээхи эршэтэ ажалай вахтада жагсаба. Тянь-Шань уулада урган бодожо байhан Ангрен хотодо байрын гэрнүүдые эдэ бригаданууд бодхооно. Штукатуршад, шэрдэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтын болотор хоёр гэрые бэлэн болгохо гэhэн уялга абаба. Хүдэлмэришэдэй 110 бүлэ июнь hарада шэнэ байрануудые толлохо юм.

Энэ жэлдэ 25 гэр — мянга табан зуун байра ашаглалгада тушаахые хараална. Ангренэй шэнэ предприяти — КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдээр хараалагдаhан резинын комбинадта байрын, соёлой, ажаhуудалай болон албан зургаануудай барилга бодхоогдоно.

ВИТАМИНУУДАЙ НӨӨСЭ

ДУШАНБЕ. «Таджикплодоовощ» гэжэ главна управлениин тусхай шэглэлтэй совхозууд овощ тарижа дүүргэбэ. 2760 гектар талмай газарта үндэр баян ургаса үгэдэг сортын капуста, томат, үгэрсэ, баклажан, болгар перец, морхооб, hонгино таригдаа.

Огородшод мүнөө ургасынгаа хойноhоо харууhална, түргэн эдеэшэдэг сортын ургасые хуряажа абана.

Тусхай шэглэлтэй ажахынууд энэ жэлдэ 54 мянган тонно гэхэ гү, али республикада бэлэдхэгдэхэ бүхы овощой 40 процентые гүрэндэ худалдаха юм.

ХАНИ ХАЛУУН УУЛЗАЛГА

ВАШИНГТОН. (ТАСС-ай тусхай корр.). УССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко түрүүтэй республиканuудай, хизаарнуудай, областьнуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй совет делегаци США-гай баруун эрьедэхи промышленна ехэ түб, порт — Сиэтл хотодо хүрэбэ.

Ташкентын анда хото — Сиэтлэй хүн зон СССР-hээ ерэhэн айлшадые хүндэмүүшэ халуунаар угтаhан байна.

Совет делегациин гэшүүд Американ штадуудай олон губернаторнуудтай, ороной политическэ ба худалдаа наймаанай түлөөлэгшэдтэй эндэ уулзаа. Хоёр ороной хоорондохи политическэ, худалдаа наймаанай-экономическа харилсаа хүгжөөхэ хүсэлэнтэй байhанаа хөөрэлдөөнэй үедэ эдэнэр мэдүүлбэд.

ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ АЖАЛ УЛАМ НАРИЖУУЛХА

Хүтэлбэрилхы ажалые партийна гүнзэгы шэнжэтэй болгохо, нарижуулха гээшэ мүнөөдэрэй гол шухала эрилтэ мүн. Экономическа хүгжэлтын бадаржа, социальна гүнзэгы хубилалтануудай боложо байhан үедэ хүтэлбэрилхы ажал hайнаар эмхидхэхэ, арга дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала.

Ушар иимэhээ бидэ түбхын түрүүндэ үйлэдбэри хүтэлбэрилгын ёho гуримые улам нарижуулха, тэрэнние эрдэм ухаанай үндэhөөр эрхилхэ ёhотойбди. Хүтэлбэрилэгшэдэй журам hайжаруулха, хуули ёho гүнзэгыгөөр мэдэдэг, албан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хүмүүжүүлхэ зэргэтэйбди.

Хүтэлбэрилхы ажал ябуулгые эрдэм наукын замда оруулхын тулада захиргаанай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн саг үргэлжэ hураха, өөрынгөө мэргэжэл шадабарие улам нарижуулха, гүнзэгырүүлхэ, алишье талаараа гүйсэд болбосорhон хүмүүжэлтэй байха ушартай болоно. Тиимэhээ обществын социально-экономическа хүгжэлтэ тухай марксистско-ленинскэ hургаалhаа мүндэлhэн хүтэлбэрилгын теорие шудалха, тэрэнние үнэн сэхээр баримталха хэрэгтэй байhаниинь элирнэ бшуу.

Үнэхөөрөөшье, экономикын, үйлэдбэриин эмхидхэлэй гол шухала асуудалнуудые тоб байса шудалаагүй, тэрэнэй гүн удхые ойлгоогүй хадаа ажахын улам орёо шэнжэтэй боложо, экономическа холбоо барисаанай бүри үргэдэжэ байhан иимэ үе сагта хүтэлбэри зүбөөр ябуулха гээшэ ехэ бэрхэтэй хаш. Имагтал гүнзэгы мэдэрэлhээ унгитай хүтэлбэриин шадабариhaa коллективэй ажал ябуулгын үрэ дүн, коллективэй гэшүүдэй материальна баян дэлгэр, амгалан тэнигэлэн, сэдьхэл дүүрэн hуудал дулдыдаха байна бшуу.

Мүнөө үедэ республикын олонхи предприятинуудта ажахын хүтэлбэрилхы эдэбхитэдэй, эмхидхэлшэдэй факультет хүдэлжэ байдаг. Энэмнай марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй филиал болоно. Энэ hуралсалда ябагшад хадаа үйлэдбэри эрдэм ухаанай үндэhөөр хүтэлбэрилхэ, эмхидхэхэ асуудалнуудые шудалдаг юм. Мүн үйлэдбэриин педагогикын ба психологиин үндэhэ hууритай танилсадаг зэргэтэй. Иимэ hуралсал Улаан-Үдын авиационно заводто hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Эндэ hурадаг хүнүүд хүтэлбэрилгын асуудалнуудаар хоёр жэлэй туршада лекци дууладаг байна. hуралсалай дүүрэhэнэй hүүлээр тэдэнэр шалгалта баридаг гү, али өөрынгөө шэлэhэн темээр реферат бэшэдэг шуу. Иимэ гуримтай hургуулида hураhан ударидахы эдэбхитэд хүтэлбэри эрхилхэ эрдэмээ нилээд дээшэлүүлжэ, олон юумэ мэдэдэг болоно. Улаан-Үдын «Электромашина» заводто, Тимлюйн асбоцемент хэрэгсэлнүүдэй заводто хүтэлбэрилхы кадрнуудай hуралсал эмхи гуримтайгаар ябуулагдана.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудай hуралсалай hайнаар эмхидхэгдэhэн лэ предприятинуудай ажал хэрэгэй урагшатай байдагые дүй дүршэл батадхана. Тэндэ хүтэлбэрилхы тушаалтадай ба захиргаанай бусад хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондохи харилсаан бэхижэнги, коллектив доторхи ажабайдалынь эхэ тэнигэлэн, эдэбхи, эрмэлзэлэй оршондо үнгэрнэ байдаг. Энэмнай хүтэлбэрилхы ажалые зүбөөр эрхилдэг байhанайнь болото гэршэ болоно ха юм.

Эмхитэй, ёhooрoo болбосорhон хүтэлбэритэй коллективэй ажал хэрэгынь ходо амжалтатай байдаг гэжэ хэлэлтэй. Тэндэ ямаршье алгасаан үзэгдэхэгүй. Үгэеэ үгөө, зорилгоо хараалаа хадаа хэлэhэн болзор соогоо дүүргэгэhэн эрилтэтэйгээр хамаг юумэн бүтэжэ байдаг гээшэ.

1973 оной декабрь hарада болоhон КПСС-эй ЦК-гай Пленум энэ талаар шанга эрилтэ табяа hааб даа. Коммунис байгуулалтын участок бүхэнэй, арадай ажахын hалбари бүхэнэй хүдэлмэриин онол аргые улам нарижуулха, хүнүүдэй харюусалга шангадхаха, үүсхэл дэлгэрүүлхэ, журам бэхижүүлхэ, дутуу дундануудтай эбсэшэгүй байха гээшэ партийна шэнжэ шанартай хүдэлмэриин гол зорилгонуудынь болоно.

Хүгжэнги социализмын эрхэ байдалаар болоходо, ажахын кадрнуудай ажал ябуулгые али олон талаhaань сэгнэжэ болохо байна. Түгэс шадабари, хүдэлмэридөө болбосон ёhoop хандалга, өөртөө даалгаhан хэрэгээ hайнаар, зүбөөр дүүргэлгэ, бага гаргашатайгаар ехэ юумэ бүтээлгэ хүтэлбэриин ажалай гол сэгнэлтэнь байха зэргэтэй.

Хэнэйшье мэдэhээр, манай республикын предприятинуудта хүтэлбэрилхы баян дүй дүршэлтэй болоhон бригадир, мастер, цехэй начальник болон директорнууд нилээд олон, амжалтатай хүдэлжэ байдаг гээшэ. Тэдэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулгые үргэнөөр дэмжэхын, бүгэдэнэй шадабари болгохын түлөө ехэ оролдолго гаргаха ёhотойбди. Партиин заабари бэелүүлэн, эдэ нүхэд хүтэлбэрилхы ажалай дүршэл, онол аргануудаа дээшэлүүлхэ гэжэ хүсэл эрмэлзэлээ зорюулдаг шуу.

Прибайкалиин аймагай Байгалай леспромхозой коллектив нэгэ жэгдэ hайнаар эмхи гуримтайгаар хүдэлдэг юм. Нёдондо дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшадай зэргэдэ ходо ябаха зуураа, гурбан кварталай туршада түрүүшын hууринуудай нэгые эзэлжэ байгаа. Ажалай энэ эрхим амжалта хадаа зүб хүтэлбэриин үрэ дүн гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди. Предприятиин хүтэлбэрилэгшэдэй, түбхын түрүүндэ директор Сидор Ильич Гришкинэй хүтэлбэрилхы шадабариин аша габьяа болоно. Нүхэр Гришкин модоной промышленностьда үни удаан хүдэлhэн, ехэ мэргэжэлтэй болоhон, хүтэлбэриин онол арга hайнаар шудалhан хүн юм. Тэрэ үйлэдбэриин орёо асуудалнуудые шадамар бэрхээр, түргэн шууд шиидхэдэг, хүн бүхэнэй дотор сэдьхэл таажа шэдадаг хүтэлбэрилэгшэ бшуу. Тиихэ зуураа партийна организацидаа, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй, ажалша коллективэй бүхы гэшүүдэй дүй дүршэлдэ, hанамжа дурадхалнуудта түшэглэдэг гээшэ.

Хүтэлбэрилхы ажалай харюусалгые улам дээшэлүүлхэ асуудалаар Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой главна инженер Леонид Васильевич Потапов ехэ хүдэлмэри ябуулдаг, оролдолго гаргадаг. Имагтал тэрэнэй үүсхэлээр цехүүдэй, таhагуудай, захиргаанай албанай хүтэлбэрилэгшэдэй ажалые уридшалан, холын хараатайгаар түсэблэхэ гурим нэбтэрүүлэгдэhэн байна. Тэрэ хэмжээе бодотоор бэелүүлhэнэй ашаар үйлэдбэри хүтэлбэрилгын гурим нилээд хубилгагдаа, цехүүд болон таhагуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эрхэ үргэдөө, үйлэдбэриин али олон асуудал өөhэдөө шиидхэхэ аргатай болоо бшуу. Иигэжэ үйлэдбэри хүтэлбэрилгын онол арга нилээд hарижаа, культурань дээшэлээ.

Хүтэлбэрилхы тушаалтад элдэб документнүүдые зохёохо, бэшэхэ, ороhон бэшэгүүдые уншаха, али олон тоо мэдээ суглуулха хэрэгтэ ехэ сагаа гаргашалдаг гээшэ. Энэ шухала хүдэлмэриие бүри гуримшуулха, нэгэмүhэн болгохо асуудалда Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой директор анхаралаа онсо хандуулhан, энэ хэрэгые нарижуулhан, сагаа ехээр алмадаг болоhон амжалтатай. Саарhан хэрэг эрхилхэ хүдэлмэриин культура хараа байса дээшэлhэн байна.

Хүтэлбэрилхы аппарадай ажал хүдэлмэридэ суглаа, зүблөө, заседани гэхэ мэтын олонниитын хэмжээ ябуулганууд ехэ hуури эзэлдэг байна. Эдэнэр хадаа хүтэлбэриин нэгэ гол шухала оньhон болодог байhаниинь элитэ. Гэбэшье иимэ хэмжээ ябуулганууд hайнаар бэлдэхэ, тэдэнние эмхитэйгээр үнгэргэхэ, ехэ саг хялхагүй эрилтэ табигдадаг. Ёhын тэдысэ тэдэнние хэхэ болоо хада ямаршье үрэ гарахагүй байна ха юм даа. Энэ хэрэгые hайса бодомжолжо, холын хараатайгаар түсэблэхэ шухала гэжэ hанагдана. Жэшээнь, Улаан-Үдын прибор-бүтээлгын заводто олонниитын иимэ хэмжээ ябуулгануудые яажа эмхидхэхэ, үнгэргэхэ саг тухай тусхай заабари зохёогдонхой. Энэ заабарие хүтэлбэриин захиргаанай бүхы хүдэлмэрилэгшэд наринаар баримталдаг байха юм.

Гэхэ зуура зарим тээгүүр зарлагдаhан суглаа болон зүблөөгөө ехэ нобшоор, ямаршье бэлэдхэлгүйгөөр үнгэргэдэг, тэрээн дээрээ жэжэ асуудал зүбшэдэг байха юм. Энэ талаар олон жэшээнүүдые дурдажа болохоор.

Хүндэ налгай зохидоор хандаха, хөөрэлдэхэ, хубиинь хэрэгые мүрынь оложо шиидхэхэ, эрилтыень саг соонь, болохо руунь хангаха гээшэ хүтэлбэрилхы тушаалтадай шэнжэ шанарые сэгнэн харуулха зүйлнүүд. Шангархадаг, ёhорходог, шэрүүн абари зан гаргадаг хүтэлбэрилэгшэд, хэнэйшье мэдэhээр, зондоо хүндэгүй, үгэеэ дуулгасагүй болодог. Энээнhээ уламжалан, ажал хэрэгынь урагшагүйдэдэг, хүнэй эдэбхи эрмэлзэлые доройтуулдаг байhые ажабайдал эли тодоор элишэлэн харуулдаг байна бшуу.

Хүтэлбэриин түхэл маягые улам болбосон болгохын тулада түбхын түрүүндэ хүтэлбэрилэгшэд ба тэдэнэй ударидалга доро ажалладаг хүнүүдэй хоорондохи харилсаа hайжаруулха шухала байна. Ажалшадые коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үйлэдбэриин коллективүүдэй бэелүүлдэг үүргэ дээшэлүүлхэ тухай асуудал пленумдэ бэлдэхэ үедөө КПСС-эй Октябрьска райком СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институдтай хамта социологическа шэнжэлэлгэ хэhэн байна. Тиихэдэнь «Коллектив соохи хани харилсаан танай сэдьхэл хангана гү?» гэhэн асуудалда харюу үгэгшэдэй 39 процентнь «хангаагүй» гэhэн харюу үгөө бэлэй. Теэд иимэ таагүй байдалые hайжаруулха талаар коллективүүдтэ мүнөө ямар хүдэлмэри ябуулагдажа байна хаб гэhэн асуудал эндэ заатагүй гараадхина.

Мүртэй хубилалта болоногүй. Хөөрэлдэhэн инженер болон техникүүдэй миил 21 процентнь ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ огто хабаададаггүй, үсөөхэн лэ бригадир, мастер болон цехэй начальнигууд коллективэйнгээ гэшүүдэй хүмүүжэл, ажаhуудал тушаа бага сага hонирходог байшоо.

Саашадаа хүтэлбэрилхы ажалые улам болбосон шэнжэтэй, аша үрэ ехэтэй болгохын тула ударидахы кадрнуудай дунда ябуулдаг хүмүүжэл, болбосоролой хүдэлмэриие бүри hайжаруулха зорилго манай урда тобойн гарана гэhэн тобшолол хэлтэй болоно.

В. ОРЛОВ.

1974 ИЮНИИН 16 ВОСКРЕСЕНИ

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ hунгалта

АГИТПУНКТНУУДТА ХҮН ЗОН ОЛОН

Дээдын засаг түрын hунгалтын ойртохо тума хүн зон улам эршэмтэй габшагайгаар хүдэлнэ. Бүхы hунгагшадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан хандалга энэ жэлэй түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхыень совет хүнүүдые уряална.

Манай аймагай ажахынуудай, промышленна предприятинуудай партийна организацинуудай үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэд партиин ЦК-гай хандалгые хүн зондо тайлбарилна. hунгалтада бэлэдхэлэй үедэ аймаг дотор олон лектор, политинформатор, агитаторнууд хүдэлжэ байна.

Совет hунгуулиин асуудалаар, уласхоорондын байдалаар лекцинүүд уншагдана. Политинформаторнууд, агитаторнууд хөөрэлдөө хэнэ, партиин ЦК-гай хандалга тайлбарилна. Лекторнууд Ц-Д. Б. Балданов, Г. С. Савельев («50 лет Октября» совхоз), Ц. Н. Цыренжапов (Загастайн совхоз), Хэжэнгын совхозой директор Р. Г. Баяртуев, парткомой секретарь Г. З. Бальжиров болон бусад hонирхолтой лекцинүүдые уншана. Улаахан-Аралай hаалиин фермые даагша, агитатор Д-Д. Р. Жимбиевэй хөөрөөн ходо hонирхолтой, хүн зоной анхарал татадаг юм.

Аймаг дотор 23 агитпункт нээгдэнхэй. Загастай, Чисаана, Ородой-Адаг гэжэ нютагуудай агитпунктнууд hайнаар хүдэлнэ. Зураглан харуулhан хэрэгсэлнүүдээр гоёогдонхой. Эндэ хүн зон ходо олон, хүхюутэй зугаатай хөөрэлдөөн болоно, асуудалнуудта харюу тайлбарил үгтэнэ.

Партиин райкомой пропаганда, агитациин таhаг агитаторнуудай семинар үнгэргэжэ, зохихо туhаламжа үзүүлжэ байдаг юм.

Б. ЖАМБАЛОВ,
партиин Хэжэнгын райкомой пропаганда, агитациин таhагые даагша.

hУНГАЛТАДА БЭЛЭН

Яруунын аймагай hунгуулиин участогуудай агитпунктнууд hунгалтада түгэс бэлэн болгогдобо. Эндэ агитационно хүдэлмэри hайнаар ябуулагдана. Соёлой гуламтанууд гоё hайханаар шэмэглэгдэжэ, стендүүд, hунгагшадые урялhан плакадууд, ажалай амжалта харуулhан фото-зурагууд олоной анхарал татана.

hунгуулиин комиссиин гэшүүд, агитаторнууд hунгалтын урда тээхи бэлэдхэлэй хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулна. Жэшээлхэдэ, «Комсомольский» совхозой Целинный тосхоной hунгуулиин агитпунктда хүнүүд олоороо сугларжа, шэнэ газетэ, журналнуудые уншана, шатар даам наадана, кандидадуудайнгаа намтартай танилсана. Мүн Үльдэргэ, Харха нютагуудай участогуудай агитпунктнууд баhал hайнаар хүдэлнэ.

Ц. ЦЫДЫПОВ.

ЗУУТАНАЙ НЭГЭН

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Ой модоной набшаhалан, тала дайдаар түрүүшын сэсэг набшын hалбаржа, оршон тойронхи байгаалиин үнгэ шарайгаа хубилган, үргэлжэ ногоон боложо байhан зунай эхин зулгы hайхан сагые Цырен-Дулма Эрдынеевна ехэл hайхашаадаг юм.

Хүшэр хүндэ, ута үбэлжэлгые дабажа гараhан хонидойнгоо одоол үе мүсэеэ тэнииилгэжэ, ногоондо садахадань, сэдьхэлынь баясадаг, өөрөө хонидоо адуулжа, зүлгэ ногоон дээрэ hуугаад, Арбижалай хойто шэбэр соо хүхын донгодохые, талын дууша жэргэмэлэй жэгтэй гоёор жэргэхые шагнажа hуухадаа, эжэлүүдгүй дуу дуулаха дураниинь хүрэдэг.

Цырен-Дулма Дармаева хонишон болоhонhoo хойшо эгээл 12-дохи зунаа угтажа байна. Энэ үе соо яhала олон юумэ үзөө. Дүршэл шадабари багатай байгаад, түрүүшээр тухашараад, туляадшье абаа. Зарим ган гасуур жэлнүүдтэ үбhэ тэжээлээр дуталдажа, бүхэли үбэлдөө, хабартаа хонидоо хүйтэн жабарта хээрэ адуулжа ондо оруулха сагшье али олон болоо. Теэд юунэйшье болоходо, ямаршье бэрхэшээлэй ушархада тэрэ урма зоригоо хухаржа, уруу дуруу боложо ябаагүй, улам нэтэрүүгээр хүдэлдэг hэн.

Түрүүшын хэдэн жэлдэ тэрэ тиимэшье hайн үрэ дүн туйлажа бираагүй. Тиигэбэшье жэл бүри шахуу зуун эхэ хонин бүхэнhөө 85—92 хурьга абаад лэ байдаг hэн.

— Эрдэни шулуун элэхэ бүреэ үнгэ ородог, хүн зобохо бүреэ ухаа ородог гэжэ хэлсэдэг гээшэ ааб даа. Хүдэлжэ ябахадаа, оролдоходоо хүн хэhэн ажалдаа дүршэдэг, нэгэл онол оншохониинь элоодхидог юм. Бишье хонидоо хайшан гээд зүбөөр адуулхаб, уhалхаб, хэзээ үрэжүүлхэб, түлыень хайшан гээд абахаб, хурьгадые яагаад hайнаар түлжүүлхэб гэжэ яhала мэдэхэ болооб. Тиигэбашье хонишоной мэргэжэлые арбан хургандаал адли шудалааб гэхэ аргагүй юм бээзэ, — гэжэ Цырен-Дулма Эрдынеевна дарууханаар хөөрэнэ.

Нэгэл hанаhанаа хүсэлдүүлээгүйдөө hаладаггүй, ямаршье бэрхэшээл, хүндэ хүдэлмэриhөө гэдэргээ сухаридаггүй дээрэhээ энэ хонишон зориhондоо хүрэжэ шадаа. hүүлэй гурбан жэлдэ удаагаар тэрэ зуун эхэ хонин бүриhөө 100-haa дээшэ хурьга абажа түлжүүлнэ. Энэ жэлдэ хаража байhан бүхы 600 эхэ хонидhoo 640 хурьга абаа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриhөө 104 хурьга томо болгожо байна.

— Бидэ хэдэн жэлдэ оролдосотой бэрхэ хонишон Мэлс Малановтай суг хүдэлнэбди. Энээнhээ урагша яhала оролдожо хүдэлбэшье, үшөөл hанаhанда хүрэмэ hайн дүн туйлажа шададаггүй hэмди. Ушарынь юуб гэхэдэ, хонидоймнай хашаа газар доогуур урдадаг уhанай hудал дээрэ табигдашаhан байгаад, үбэлдөө тэндэhээмнай уhан гаража зобоодог hэн. Хэнэйшье мэдэhээр дороо шиигтэй нойтон хашаа соо хурьга байлгаха гээшэмнай юунhээшье аюултай ха юм даа. Нёдондо энэ хашаа соогоо доронь палааха дэбдихэр дэбдюулээ hэмди. Тиигэhэмнай шииг нойтониинь бараг болоо. Мүнөө эндээ добо газарта шэнэ хашаа барюулжа байнабди, — гэжэ ахалагша хонишон хөөр[...]

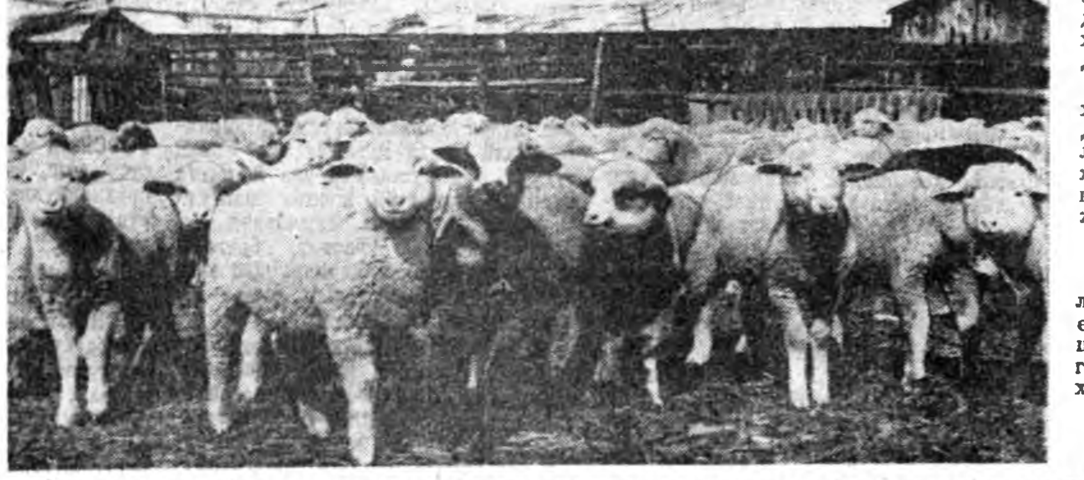
Тээсгэн бидэ Цырен-Д[...]ма Дармаевагай даадаг [...]рада хүрөө hэмди. Хо[...] хашаагайнгаа шэбхэ [...]лэжэ, ерэхэ үбэлдөө хэрэ[...] хохир обоолжо, хонидой[...] байрын сонхын шэл а[...] hайнаар хадагалжа, ху[...] хорёогоо заhажа, зуhала[...] нүүхэеэ бэлдэжэ байгаа [...]лэй. Үглөөгүүр хурьга[...] эхэнүүдтэнь табижа [...]хүүлээд, тэдэнээ амяар[...] адуулхаяа гаргажа, бүр[...] жэшэг хурьгадаа газаа [...]гаад, үбhэ тэжээл, тал[...]ряа эдюулжэ байба.

— Бидэ хурьгадаа [...]рынь эхэнүүдhээ амяар[...] адуулдагбди. Сугтаа [...] даа, эхээ ёhoop бэлш[...]хэгүй, өөhэдөөшье [...] эдеэлхэгүй ха юм. Мүн[...]hөө амяараа бэлшэжэ [...] бал эдэш, иигээд илгагд[...] даа томо хонид шэнги [...] хал даа, — гэжэ Цыре[н-] Дулма хэлэнэ.

Эрхирэгэй совхозой эр[...] хонишодой нэгэн Цыр[ен-] Дулма Дармаева табан [...]лэй тодорхойлхы, дүрбэ[...] жэлые баhал амжалта[...]гаар дүүргэхын түлөө [...]жэ оролдон ажаллана.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. А[ха]лагша хонишон Ц-Д. Дар[ма]ева, тэрэнэй туhалагша хо[ни]шон М. Маланов. 2. Ху[рьга]гад бэлшээридэ гарга[...] хаяа байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА[...] фото.

Загарайн аймаг.

НАhАНАЙ ХЭРЭГ

БҮРИ дулаахан болобо... Заримдаа газар бүхэ ноиpho hэреэд, амилhан мэтэ ууралтана. Яков Иванович hөөг бургааhанhaa мүшэрхэниие хухалан абаад, хургаараа эмирхэ зууралаа, хайшаашьеб холо hаналтайгаар миhэрэн: «Хурганууд няалдана. Энэ бэеэрээ гүлгэлхэ, набшаhалхань ха даа...», — гэнэ.

Ходоог тэргэдэ хүллүүлhэн боро морин гордойтор уюулhан hүүлээ залхууранги хүдэлгэн, яаралгүйхэн бүншэнэ. «Жэл үлүүтэй болоод пенсидэ гараха саг ерэхэнь даа. Иигээд лэ ойлгоогүй ябатаршни наhан ябашаха юм байна. hаяхан залуу хүбүүн ябаhан мэтээр өөрыгөө hанахаш. Наhан ошоол даа...»

Удангүй Яков Иванович Лазаревай даадаг гахайн фермын байрануудта хүрэжэ ерэбэбди. Хажуугаарнай алад гараhан гахайшадтай ябууд хөөрэлдэжэ, элдэб заабари үгэхыень шагнан hуухадамни, Яков Иванович ямаршьеб ондоо болошоhон мэтэ үзэгдэбэ.

Улаан булан соо ариг сэбэр. Зүүн-хойто углууда телевизор харагдана. Социалис мүрысөөнэй ябаса харуулhан бюллетень, стендүүд, юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ бэелүүлхэ фермын коллективэй зорилгонуудые харуулhан плакат уран гоёор зурагданхай, ханада үлгөөтэй байна.

Яков Иванович телогрейкынгээ шагтануудые тайлажа, полевой сүүмхэеэ стол дээрэ табяад, намайе шэртэн бодолгото болоно...

1939 онhoo КПСС-эй гэшүүн, аймагай Соведэй депутат нүхэр Лазаревай даадаг Хяагтын-Адагай гахайн фермын коллектив 1974 оной апрелиин нэгэндэ табан жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргээ. Бүхыдөө 7.000 поршоонхо абаха түсэбтэй аад, 9.400-е абаа. 5.400 центнер мяха тушааха даабаритай аад, 5.530 центнер тушаагаад байна.

Арбан хоёр жэлэй саана тэрэ тус фермэ даажа абаа hэн. Тиихэдэ фермэ үсөөн эмэ гахайтай байhан тула түл үсөөнөөр абтадаг, гүрэндэ мяхан багаханаар тушаагдадаг hааб даа. Энэ ушарhaa боложо олзо оруулдаггүй, гарзатадаг hэн. Совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй фермые усадхаха гэжэ хэдэн удаа шиидээшье hаань, коммунист Лазарев hайн бодомжолон гаргаhан тоо, баримтануудые тэдэндэ харуулжа, хэдэн жэл болоходо, фермын горитойхон олзо оруулдаг болохо байhыень ойлгуулжа шадаа.

Үнэхөөрөөшье, хоёр, гурбан жэл болоод байхада фермэ олзотой гарадаг болобо. Яков Иванович гахай үсхэбэрилхэ хэрэг наринаар шудалжа, элдэб шэнэ онол аргануудые ажалдаа үргэнөөр хэрэглэжэ, гахайшадтаа тэдэнэй юугээрээ hайн байhыень ойлгуулжа шадаа. Тиихэдээ бүхы коллектив нэгэн hаналтайгаар хүдэлдэг болоо бшуу. Мүн кадрнуудаа шэлэн олохо, тэдэнээ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ фермые даагша бага бэшэ анхарал хандуулдаг hэн. Хэрбээ ямар нэгэ hайн гахайшанай ондоо тээ хүдэлхэеэ ошоо хадань, Яков Иванович гансал өөрыгөө гэмнэдэг бэлэй. Тиигээд лэ ямар алдуу гаргаhанаа элирүүлхэ, ойлгожо, хадуужа абаха гэжэ оролдохо. Имагтал ехэ оролдолгын ашаар энэ фермэдэ кадрнуудай hэлгэлтэ усадхагдаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Коллектив соо сэхэнхидээ 7—8, 4—5 жэл соо суг хүдэлжэ ябаhан зон. Тиихэдээ булта бэе бэедээ даданги, бэе бэеэ hайн мэдэхэ болоно ха юм.

— Эгээл тиихэдэ, арбаад жэлэй саана энэ амжалтымнай үндэhэн hуури табигдаhан байгаа ёhотой гэжэ hанагшаб. Тэрэ үеые хэзээдэшье мартахагүй хаб даа, — гээд, Яков Иванович урдаа хэбтэhэн саарhануудые ябтална.

Яков Ивановичай хүтэлбэрилхы шадабари эндэл гаража ерээ бэшэ. Тэрэ фермые даагша болохынгоо урда колхозой түрүүлэгшээр, КПСС-эй райкомой хүдөө ажахын таhагые даагшаар хүдэлhэн байха юм. Энэнь хүтэлбэрилхы шадабариинь хатуужаха, болбосоронги болоходонь нилээн ехэ нүлөө үзүүлээ юм.

Фермые даагша юундэ болоо хаб гэжэ hонирхобобди. «Колхозой түрүүлэгшээр, райкомой таhагые даагшаар хүдэлжэ шадаха байгаа хүн бээзэб. Дундуур зэргын лэ хүтэлбэрилэгшэдэй тоодо орожо магад hаабзаб даа. Зүгөөр сагай ошохо бүри эрдэм hургуулиингаа дутадагые ойлгодог болоо hэм. hураха сагаа алдаа ха юмбиб. Сүлөө забгүй ябадаг байгаа гээшэ гүб? — Яков Иванович hанаа алдана. — Тиигээд энэ ажалда орохо гэжэ шиидээ hэм. Дунда зэргын хүтэлбэрилэгшэ ябанхаар, энэ хэрэгээ тон hайнаар эрхилээд ябаа hаа, гүрэн түрэдэ, арад зондо бүри ехэ туhа хүргэхэ байгаа бшууб».

Зүб лэ даа. Ямаршье дээгүүр hаналтай hаа, өөрынгөө хүсэ шадалай, арга боломжын хэмжээе мэдэжэ, өөрөө юу хэжэ шадаха байhанаа hайн ойлгожо, саг болзор соохононь, ажабайдалаа хубилгажа шадаха шухала ха юм. Шадаагүй хадаа зүрхэ сэдьхэлдэ ямаршьеб гажаралтай мэдэрэл үлэхэ гээшэл.

Хяагтын-Адагай гахайн фермын ажал хэрэгэй hайн ябадаг болоод байхада, Лазаревые отделениие эрхилэгшэ болохыень уряа. Зүгөөр тэрэ огто арсаа бэлэй. hанаhанаа табихагүй, сэхэ сэбэр зантай хүн ха юм.

Жараад онуудай тэн багаар фермыень усадхаха гэжэ hэдэбэ. Теэд хэнэй иимэ үүдхэл гаргаhан тушаа Яков Иванович манда хэлээгүй. Зүгөөр бү усадхыт гэжэ хэды хэлээшье hаань, нэгэ хашааень задалаад, эмэ гахайнуудайнь хахадhaa олонхиинь ондоо тээшэнь абаашаба. Тиихэдэнь фермые даагша юрын хүдэлмэришэн болоод совхоздоо ороо hэн. Энэ үедэ тиишэ ябаhан КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Андрей Урупхеевич Модогоев Лазаревай гомдолые шагнаад байхадаа, фермыень үлөөхэ тухай заабари үгөө бэлэй.

Дахин шэнээр эхилхэ баатай бологдобо. Гахайшадаа богони болзор соо hөөргэнь суглуулжа, эмэ гахайнуудые ондоо тээhээ асаржа, нэгэ жэл соо фермээ түхэлдэнь оруулаа. Зүгөөр хашаа, хорёонь уйтададаг hааб даа. Теэд Яков Ивановичай хүтэлбэри доро бии болоhон эбтэй эетэй коллектив бүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа шадаа.

Яков Иванович энеэбхилнэ. Тэрэ харахада янзада хатуушаг, шангашаг хүн. Зүгөөр үнэн дээрээ сэрыпгээ гахайшад тухай хододоо hанаагаа зобожо ябадаг. «Мүнөө гахайшадаймни олодог салин ехэ болонхой. Ажалынь хүнгэн болгохын тулада ехэ юумэн хэгдэнэ. hаяын сагта шэнэ хашаа баригдаха. Тиихэдэнь ехэнхи ажалынь оньhожорууладаха».

Фермые даагшатай ябажа

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

байра байдалыень [...]бди. Хаа хаанагүй а[...]бэр. Тобир тарган [...]нууд үргэн эхэнүүд [...]нууд соо хабарай [...]игаан хэбтэнэ. Лаз[...] алхасань огсом, дорю[...]рэ ехэл омогорхонгёо[...]таа хүдэлдэг нүхэд [...]гаа хөөрэнэ.

Анна Николаевна [...]сильева, Прасковья Ф[...]на Южикова, Натал[ья ...]иничина Гладышева, [...]на Ивановна Чумако[ва ...]дия Михайловна Гла[...] гэгшэдэй табан жэлэй [...] дүүргэлгэдэ оруулhан [...]та тон ехэ.

Яков Иванович [...]ниитын хүдэлмэридэ [...]тэйгээр хабаадалсада[...] Хяагтын совхозой [...]рилэгшэд хэлээ hэн. [...] сельскэ Соведэй де[...] нүхэрэй сүүдэй түрү[...] социалис хуули ёho [...] саг үргэлжын ком[...] совхозой парткомой [...] байха юм.

Ажалдаа үндэр ам[...]нуудые туйлаhанайнг[...]лөө Эхэ оронойнгоо [...] дээдэ шагнал — Л[...] ордендо, «Буряадай [...]эй габьята малшан» [...] нэрэ зэргэдэ 1966 он[...]төө.

Гэр бүлэ тухайгаа [...] Иванович аалин да[...] хөөрэнэ. Үдхэншэг ни[...]рohoo хододоо анха[...]гаар шэртэн ябада[...]дынь дулаархадал гэ[...]рэ долоон үхибүүдт[...]бэн хүбүүн, гурбан [...] Одхон басаганиинь З[...]бириин технологиче[ска ин]ститутда заочноор [...] Юрий хүбүүниинь М[...] хүдэлдэг. Виталий [...]лий хоёр Томско ме[...]тудта, Николай Свет[...] Буряадай гүрэнэй [...]рай институдта [...] Анна эсэгэтээ суг [...]на.

«Үхибүүдни булта [...]литай боложо. арая [...] туhатай, хэрэгтэй зон [...]жо ябана. Тиимэ[...]мни омогорхол түр[...] дэлхэй дээрэ мини [...] ажаhуугаагүй зэргэт[...]но ха юмши»...

Яков Иванович [...] энэ дэлхэй дээрэ дэм[...] hуугаагүй. Тэрэ [...] урагшаал эрмэлзэн, [...] зондоо, гүрэн түрэдөө [...]тай ябахые оролдож[...] наhаяа хүдөө ажах[...]жэлтэдэ зорюулаа. [...] hааршье ябана. Гах[...]бэрилхэ, hайн [...] продукци гүрэндэ [...] табан жэлэйнгээ түс[...]зорhоонь холо эрт[...]лүүлжэ, тэрэнэй [...] Хяагтын-Адагай гах[...]мын коллектив юh[...]бан жэлэй жасада [...] горитойгоор оруулб[...] Энэнь коммунист Я[ков Ива]нович Лазаревай на[hанай] хэрэг болоно бшуу.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖ[...]

Хирургнуудай бүхэсоюзна съезд

КИЕВ. (ТАСС-ай корр.). Хирургнуудай бүхэсоюзна съезд июниин 6-да эндэ нээгдээд, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр научна ба практическа медицинын гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ.

СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр, академик Б. В. Петровский съезд дээрэ элидхэл хээ.

ГДР-hээ, Польшоhоо, ЧССР-hээ, СФРЮ-hээ, Италиhaa, США-haa, бусад оронуудhaa ерэhэн айлшад съездын хүдэлмэридэ хабаадана.

МИЛЛИОНДОХИ „ЗИЛ-130" БҮТЭЭГДЭБЭ

«ЗИЛ-130» түхэлэй миллиондохи автомобиль июниин 3-да Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой гол конвейерhээ гараба.

Тэрэниие хабсарха хүндэтэ эрхэдэ ахалагша мастер И. П. Тарасовай халаан хүртөө. hунгалтада зорюулhан КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада габшагай ажалаараа харюусан, автозаводойхид миллиондохи автомобиляа болзорhoo урид бүтээбэ.

Энээндэ зорюулагдаhан, олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг автозаводто болоо. «Мосавтозил» гэжэ нэгэдэлэй генеральна директор П. Д. Бородин, КПСС-эй МГК-гай секретарь Л. А. Борисов суглаагшадай урда үгэ хэлэhэн байна.

(ТАСС-ай корр.).

КРАСНОЯРАЙ ХИЗААР. Кубаниин үргэн таряалан дээгүүр самолет, вертоледууд элин ниидэнэ. Тэдэнэй хойноhоо тооhондо адли юумэн бушхан гаража, газарта унана. Иигэжэ жэгүүртэ таряашад хүдөө ажахын ургамалнуудые хорхой шумуулнуудhaa, бог үбhэнhөө аршалан хамгаална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: самоледуудта хорон ашагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

А. С. ПУШКИНАЙ ТҮРЭҺӨӨР 175 ЖЭЛЭЙ ОЙ ГҮЙСЭБЭ

1799 — 1974

„АЛИ БҮХЫ ХЭЛЭН ДЭЭРЭ АЛДАР НЭРЫЕМ ДУРДАХАЛ“...

МАНАЙ ПУШКИН

А. С. Пушкинай оюун бэлиг, зохёол найруулгануудынь анханһаа хойшо гуманис үзэлөөр, арад зоной эрхэ сүлөөгэй түлөө эрмэлзэлээр сүм нэбтэрэнги байһан юм. Илангаяа «арадуудай хёморолдоон гээшые мартаад. асари ехэ нэгэн бүлэ боложо нэгэдэхэ ерээдүйн саг» тухай агуу поэт гүн бодолоо гүйлгэдэг һэн:

Агуу Русиин аажамаар һураг суумни тарахал,
Али бүхы хэлэн дээрэ алдар нэрыем дурдахал.
Мүнөө зэрлиг тунгусшье, славян омог ашашье.
Мүн финнүүд, талын хани хальмагшье.

Энэ омогтой хурса шүлэглэлдэнь харюусаһан шэнги, буряад уран зохёолшо Жамса Тумунов иигэжэ бэшээ:

...Танда ажалша дэлхэй дохино,
Танил шарайетнай урмашан шэртэнэ.
Малша хүнби, боецби, дуушанби,
Мандаһан талын ажалшадай нэгэнби.
Урдатнай малгайгаа абажа дохиноб.
Урмашан, баярлан Таннне амаршалнаб...

Мүнөө Совет ороной бүхы ажалшад өөһэдынгөө үндэһэнэй поэт, өөһэдынгөө үзэл бодолой аялгашан, өөһэдынгөө хонгёо дорюун дуушантай үдэр бүри уулзана.

Харин лэ Ленинград мүнөө ошоод. Мойко үйлсын нэгэ танил гэртэ — Пушкинай һүүлшын байрада — оромсоороо, уладай сээжэ гансата уйтан болодог, зоной зүрхэн гансата зуг татадаг. Тэндэ малгайгаа абажа ороод, Александр Сергеевичэй ами наһанай таһалдаһан һүүлшын оро дэбисхэрые харахадаа, уйладаһаа барижа ядадаг. Уяршаһан уладай һэр-мэр гэлдэн, үүдэн тээшэ шэртэхэдэнь, гэнтэ досоонь ёг гэдэг...

Үхибүүн бага наһанһаа нааша бидэнэр А. С. Пушкинай галуунай үдэн-гуурһан дороһоо амидырһан Гвидон хаантай хамта худал хуурмагтай эсэргүү тэмсэнэбди, хүсэтэй сэсэн Балдатай хамта хомхой хобдог ябадалтай тэмсэнэбди... Эдир наһанайнгаа ерэхэдэ, «Халуун зүрхэнэйнгөө бүхы һайханиие, хани нүхэрни, Эсэгэ орондоо зорюулая» гэһэн поэдэй мүнхэ мүрнүүдые зүрхэн дээрээ таринабди, тиигэжэ хуби заяандамнай тудалдаһан бүхы һайн һайхан эрмэлзэлээ Эхэ орондоо зорюулха, орон түрэеэ дайсадһаа хамгаалха, замбуулинай захагүй үндэрые туйлаха, эрдэмэй оёоргүй гүнзэгые шудалха хэрэгтэ бэеэ бэлдэнэбди.

Тиин байтарнай, эрын эршэ досоомнай бии боложо, инаг дуранай эхин ургы һалбарна, — Татьяна Ларина, Евгений Онегин хани нүхэднай боложо зүүдэнһээмнай һаранагүй, станциин харуулшанай аймшагтай хуби заяан сэдьхэлыемнай шэшэрүүлнэ, Дубровскиин инаг дуран. Гашуудал уйдхар уурыемнай хүдэлгэнэ. Ородой прозо «Капитанай басаганһаа» үндэһэтэй гээд ойлгонобди.

Удаань — эрэлхэг залуу наһанай үе, эрилтэ, зориг хүсэтэй болохо үе — «Борис Годуновой», «Агуу Петрын арапай», «Мори унаһан зэд хүнэй» ерэхэ үе.

Иигээд лэ, Пушкин хүнэй бүхы наһые мүрдэн ябадаг, гиигүүлэн болбосоруулдаг, ажа амидаралда, арюун сэдьхэлдэ уряалдаг байна бшуу.

***

Ород арад анханһаа хойшо эрхэ сүлөөдэ дурлан дуугаршадаг, революционно зантай байһан. Ород наци болон Радищевһаа захалаад, бүхы XIX зуунай үе соогуур тэмсэжэ, мүнөө үеын агууехэ революционно вождьнор хүсэтэр хүсэн түгэлдэр революционернүүдые түрэн дэбжүүлээ.

Пушкин хадаа ёһотой гэгшын политическэ революционер байгаашьегүй һаа, эрхэ сүлөөдэ дуратай омог бардам зэрэлынь, арад зоной сүлөөтэ хүгжэлтэдэ һаад хэдэг бүгэдэнги һаналнуудта, ородой национальна нэрэ түрые гутааха ябадалнуудта дураа гутадаг зэбүүрхэлынь тэрэнэй зохёолой нэгэн гол шэнжэнь байна.

А. С. Пушкин гэр бүлэ соогоошье, һургуули, албан хэрэгшье, зоной, нүхэдэйнгөө дундашье — хаа хаанагүй өөрэ үеынгөө түрүү хүнүүдтэй һанал нэгэн, түрүү зэргын бодол гаргадаг байһан юм.

Декабристнуудай восстаниин урда тээхи үе соо Пушкинай бэшэһэн политическэ удха шанартай хошон хорон шүлэгүүд, сүлөө эрхэ зүгнэһэн шүлэгүүд «засаг түрын зоной хоротондо», тэдэнэй сэрэгэй ба чиновнигуудай хубсаһа нэмэрһэн «һолообуудта» богоолшологдоһон арад түмэниие шэрүүн хатуугаар дарлажа байһан «зэрлиг арьяатан баяшуулда» хоро үһөгөөр, хурса зэбүүрхэлээр дүүрэн байна.

Пушкинай тиимэ зохёолнууд гараар сагаалагдан бууламжа үргэнөөр тараад, тэрэ үеын обществын түрүү хүнүүдтэ угаа ехэ революционно шанартай нүлөө үзүүлдэг байгаа. Пушкин хадаа декабристнуудай хүдэлөөндэ бэеэрээ сэхэ хабаадаагүй, нюуса политическэ бүлгэмүүдэй гэшүүн бэшэ байгаашье һаа, үнэн дээрээ декабризмын поэтическэ вождь байһаниинь элитэ. Хаан засаг эртэнһээ хойшо агуу ехэ поэдые мүрдэжэ эхилэн юм. Декабристнуудай баригдахаһаа бүри урид Пушкин политическэ хэһээлтэдэ ороһон байгаа: хаанай зарлигаарынь захиралтаар анхан Петербургһаа заха сүл газар руу, һүүлээрнь дүлии балай Михайловское руу сүлэгдэһэн юм.

Удаань, урда зүгтэ сүлэгдөөд байхадаа, Европодо болоһон революционно хүдэлөөнэй үедэ, урда зүгэй декабристнуудтай дүтэ танилсажа, Пушкин эли тодо революционно үзэлтэй болоһон байна. Энэ үедөө хаанта засагые, крепостной гуримые буруушаан хэлэдэг болоо һэн. Энэ үзэлөө А. С. Пушкин «Сибирь тээшэ», «Чаадаевта» ба бусад шүлэгүүд соогоо элирхэйлэн гаргаһан, Сибирь уруу сүлэгдэһэн декабристнуудай хойноһоо иигэжэ юрөөһэн юм:

Сибириин уурхайн гүн соогуур
Сэдьхэлдээ омогтой тэсэгты,
Хосорхогүйл уйтай ажалтнай,
Холын үндэр бодолтнай.
Түмэр гэнжэнүүд таһаржа,
Түрмэ шоронууд бутаржа.
Эрхэ сүлөө баярлан угтахал,
Эльгэн аха дүүнэртнай
Эритэ мэсытнай барюулхал.

1826 ондо сүлэлгэһөө бусажа ерэһэншье хойноо Пушкин хаанай ордондо шэбээлээшэдтэ дурагүй, тэдээндэ харша байһан зандаа байба. Тэдээниие шэрбэһэн шүлэгүүдээ, эрхэ сүлөө зүгнэһэн зохёолнуудаа бэшэжэ үргэлжэлүүлһээр һэн. «Чаадаевта» гэһэн шүлэг соогоо иигэжэ бэшэһэн байна:

Херхис засагай хабшалта зүршэн,
Халуун сэдьхэлэйнгээ ханалаар
Эсэгэ оронойнгоо уряал тэбшэн,
Этигэл хүсэлнай үшөөл бадарһаар.
Этигыш, нүхэр: хэзээш ерэхэл
Эрхэ сүлөөгэймнай золто одон,
Эхэ Росси нойрһоо һэрихэл,
Эзэрхэг засагай эбдэрхэй дээгүүр
Манай нэрэ мартангүй бэшэхэл!

Хаанай жандармнууд Николай хаанай захиралтаар Пушкинда нюуса харуул табижа, «либералистнуудай» дала вождь гэжэ Пушкиниие тоолодог зандаа байгаа. Хаанай дахуулнууд болон туһамаршадай һалихай һамуу, ой гутама элдэн-һалдан байдалые хайра гамгүйгөөр хайран дайрадаг байһандань, тэдэнэр Пушкинда бузар хоротойгоор хандадаг болобо. Пушкинай уйдхартайгаар хосорһоной гол шалтагааниинь энэ байгаа.

Ородой агууехэ революционно демократ А. И. Герцен «Россида революционно үзэлнүүдэй хүгжэлтэ тухай» (1851 он) ном соогоо тэрэ үеын байдал тушаа иигэжэ бэшэнэ:

«Императорай моторoор табигдаһан хэмжээнһээ дээшэ толгойгоо үргэхые зүрхэлһэн хүн бүхэндэ аймшагтай, хара хуби заяан манай эндэ тохёолдоно; поэт гү, гражданин, ухаатан гү, — бараниень хайра гэжэ мэдэхэгүй ваяан могила руу түлхинэ. Манай литературын түүхэ нэгэ һаа — зоболон хашаланда хэһээгдэгшэдэй бүридхэл гү, үгы һаа — каторгада ябагшадай данса мүн...

Николай хаан Рылеевые үлгөө.

Пушкин гушан найматайдаа дуэль дээрэ алагдаа.
Грибоедов Тегеранда сабшуулаа.
Лермонтов 27-тойдоо Кавказда дуэль дээрэ алагдаа.
Веневитинов хорин хоёртойдоо обществодо алуулаа.
Кольцов гушан гурбатайдаа гэр бүлэнэртөө алуулаа.
Белинский гушан табатайдаа үлэсхэлэн, угырэл, хооһоролдо нэрбэгдэжэ алагдаа.

Полежаев найман жэлэй болзор соо Кавказда солдадай албанда баалагдаһанай һүүлээр сэрэгэй госпитальдо үхөө.

Баратынский арбан хоёр жэлэй сүлэлгэдэ ябажа үхөө.

Бестужев Сибирьтэ каторгын хүдэлмэри хэһэнэйнгээ һүүлээр, бүри залуудаа Кавказда үхөө».

Пушкин өөрөө тэрэ үедэ: **«Россида оюун бэлигтэй хүнэй түрэхэнь ямар аймшагтай юумэ гээшэб»,** — гэжэ нэгэтэ хэлэһэн юм. Гэбэшье Пушкин болбол эрхэ сүлөөгэй түлөө, эрдэм гэгээрэлэй түлөө зохёоноб гэжэ зохёолойнгоо түүхэтэ удха шанарые ойлгожо ябаа.

***

Эртэ урдаһаа нааша ород арадай уран зохёолойнь гени соёл культурын бүхы һалбаринуудта үргэнөөр гараһан байха юм. Илангаяа ородой литература угаа ехээр хүгжэн ерээ һэн. Аяар XVIII зуунай үедэ ородой литературые дэлхэй дээрэ түрүү һууринда табиһан уран зохёолшодой алдарта нэрэнүүд: Ломоносов, Державин, Фонвизин, Радищев, Крылов болон бусад толорон гараһан юм. XIX зуунай үедэ Россида уран зохёолой түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ хүсэтэ дэбжэлтэ бүхы дэлхэйе гайхуулба. Максим Горькиин бэшэһэнэй ёһоор, **«Баруун оронуудай нэгэшье литература ажабайдалда иимэ хүсэтэй ба түргэнөөр, оюун бэлигэй иимэ һаргама шанга гэрэлтэйгээр бии болоогүй... Зуун жэл хүрэхэгүй хугасаа соо Россиһаа бэшэ тээ хаанашье иимэ яларма хурса нэрэтэ хүнүүд гараагүй».**

Тэдэ агууехэ нэрэтэ хүнүүдэй дунда түрүүшын ехэ одон — ородой алдарта поэт Пушкин мүн байгаа.

«Пушкинай поэзи хадаа ородой байгаалиие гү, ородой шэнжэ шанарнуудые гү бэшэхэдээ, ородой бодото байдалда гайхалтай үнэн байна: энээнэй үндэһөөр, бүгэдын үндэр дуун тэрээндэ ород арадай национальна поэт гэһэн нэрэ зүүлгээ»... — гэжэ Белинский бэшээ һэн.

Үнэхөөрөөшье, зохёолнуудыень абаад үзэхэдэ, ородой бодото байдалые үнэн зүбөөр, үргэн дүүрэнээр Пушкинһаа ондоо хэншье бэшээгүй.

Пушкинай зохёолнууд манай Эхэ ороной бүхы арадуудта ойлгосотой, үнэтэй. «Евгений Онегин» соохи Татьяна гэжэ ород эхэнэрэй мартагдашагүй образой хажуугаар, Пушкин «Хадын басаганай» сарюун сэбэр образые, сүлөөдэ дуратай цыган эхэнэр Земфирын образые уран наринаар зураглан бэшээ. Гадна зохёолнууд соонь украинецууд («Полтава» гэдэг зохёол соонь), осетин, грузин, армянууд («Арзрум ошоһон аян зам» гэдэг зохёол соонь), тиихэдэ «зэрлиг байһан» тунгусуудшье, талын хани — хальмагуудшье ураар зурагдаһан байха юм.

Мүнөө А. С. Пушкинай зохёолнууд СССР-эй бүхы арадуудай үндэһэн хэлэн дээрэ оршуулагданхай. Манай буряад арад ородой агууехэ поэт Пушкиниие үнэхөөр дурлан абажа, угаа ехэ инаг энхэргэнээр нэрэ солыень дурдан, суурхуулан байдаг. Буряад хэлэн дээрэ: «Загаһашан ба загаһан тухай үльгэр», «Поп ба тэрэнэй хүдэлмэришэн Балда тухай үльгэр», «Салтан хаан тухай үльгэр», «Полтава», «Дээрмэшэн аха дүүнэр» гэжэ поэмэнүүд, «Капитанай басаган», «Дубровский», «Белкинэй повестьнууд», «Бишыхан трагединүүд» мэтын зохёолнууд, «Памятник өөртөө бодхоогооб», «Сибирь тээшэ», «Чаадаевта» болон бусад олон эрхим шэлдэг шүлэгүүдынь оршуулагдажа хэблэгдээ. Мүнөө «Евгений Онегин», «Борис Годунов» гэжэ суута томо зохёолнуудынь оршуулагдажа байнхай. Гадна Пушкинай сюжедээр найруулагдаһан «Евгений Онегин», «Елбэр хатан» гэжэ оперонууд, «Бахчисарайн фонтан» гэжэ балет манай оперо ба баледэй театрай сценэ дээрэ табигдана.

Ерээдүйн сагта, ерээдүйн үетэндэ хандажа, А. С. Пушкинай өөрынгөө үлэмжэ хурса, гүн удхатай, зуун табин жэлэй маные сүмэ сохин ерэһэн шүлэгөө табиһаниинь энэ:

...Танигдаагүй, залуу үетэн,
Таанарта амар мэндэ!
Түрэлхидым залган гараха
Түгэс хожомой наһые
Тэдэнэй сагаан толгойе
Тэнэг ябуулнуудһаа халхалхыеш
Би үзэжэ шадахагүйб.
Харин баясхаланта дууетнай
Хайрата ашанаршни дуулаһай...

«Танигдаагүй, залуу үетэн» — совет үеын жабхаланта хүбүүд, басагад, — үндэһэ яһанай, үгэ хэлэнэй илгаагүй бултааран, — ородой ахамад поэдэй дууе залгуулан дуулажа, тэрэнэй алтан дурасхаалые табан жэлнүүдэй алхаса соогуур, агууехэ барилгануудай аранганууд дээгүүр батадхан мүнхэлжэ ябана. Пушкинай зохёолнуудһаа манай хүсэндэ, согтой һэргэлэндэ этигэхэ этигэл, нарата пушкинска оптимизмын барагдашагүй аршаан дэлбэрнэ.

Гэгээн наран, гэрэл саса!
Үүрэй толоной гиихэ туяанда
Өөхэн дэнгүүд залиран мүхэдэг,
Сэдьхэл эрдэмэй мүнхэ наранда
Сэсэрхүү тэнэгүүд һарган үхэдэг.
Мунхаг харанхы һалан ошоһой,
Мүнхэ наран мандаха болтогой!

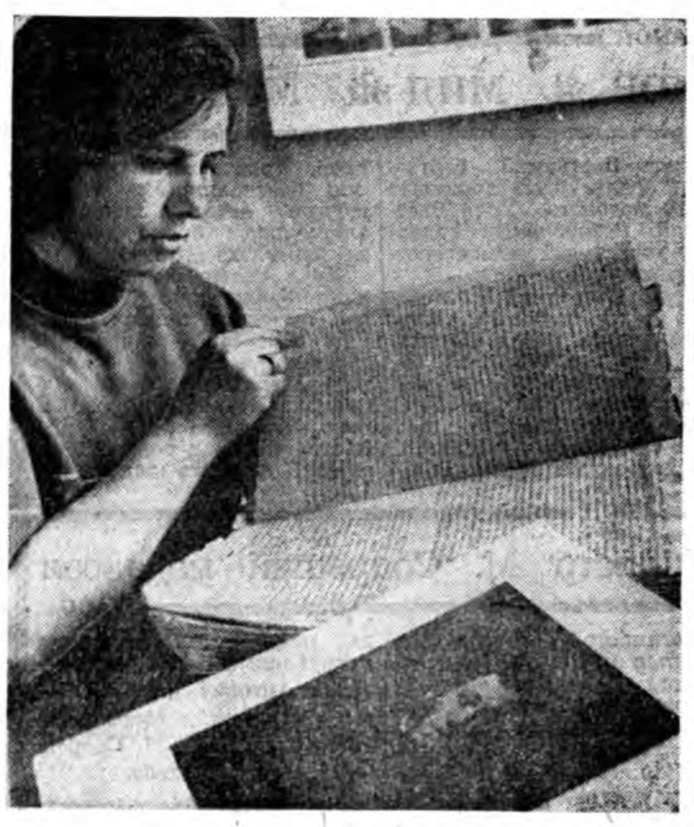
А. С. Пушкинай эдэ юрөөлнүүд дэлхэйн реакциин мунхаг харанхые һүнөөн диилэхэ байһан коммунизмын мүнхэ наранай мүхэшэгүй гэрэлые, болбосоронги хүн түрэлтэнэй эрдэм ухаанай, коммунизмын эсэсэй бүрин түгэс илалтын бата найдамтай байһаниие харуулна.

Цэдэн ГАЛСАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Псковско областиин Пушкинска хананууд гэжэ тосхондо А. С. Пушкинда табигдаһан хүшөө. Авторынь СССР-эй арадай уран зураашан Е. Белашова. ТАСС-ай фотохроника.

ДУУШАНАЙ ДУРАСХААЛ ДУРСАНА ДЭЛХЭЙ

БУРЯАД ОРШУУЛГАНУУД

АРИОН

Олон бэлэйбди онгосодоо;
Одоо заримаднай далбагаяа,
Онсо һэргэг хиндхүүлээ һэн.

Хүсэтэ һэльбээрээ эбтэйхэнээр
Хүшэлэн нүгөөдүүлнай һэльбэдээл.

Сэсэн удамаршамнай сүлөөтэйхэн
Залуур дээрээ тонгойжо
Зайдан онгосоёо ябуулаал;
Дуугаа тэдэндэ дуулагша һэм,
Дуутай шуурга һалхилаан
Гэнтэ ехээр хүдэлшоо...

Шэглүүлэн жолоодогшо удамаршамнай
Шэнгэбэ һалашантаяа хоюулан!

Эгээл гансааран дуушан би,
Эрье дээрэ хаягдашаод,
Эртынгээ магтаал дуулажа,
Халхабша субаяа наранда
Хабсагай доро хатаанаб.

Ч. ЦЫДЕНДАМБАЕВ оршуулаа.

ҮҮЛЭН

Задарһан һалхи шуурганай һүүлшын үүлэн!
Задагүй огторгойгоор гансааран дүүлин,
Уйтай һүүдэрээр дайдые нэмэрүүлнэш,
Урма баяртай үдэры гунинглуулнаш.

Залинта дорюун сахилгаагаар орёогоод,
Захагүй үргэн тэнгэриие бүрхөөгөөд,
Аянгата ехэ дорьбоо гаргаа һэнш,
Ангаһан хухи газары норгоо һэнш.

Аадар үнгэрөөл, газар һэргээ.
Арилыш, хүрөөл! Һалхин нааданал,
Ногоохон набша эльбэн хүдэлгэн,
Номгорһон тэнгэрһээ шамай намнанал.

Б. МУНГОНОВ оршуулаа.

ЭЛЕГИ

Үйлсын утые зубшан ябахадаа гү,
Үймөөтэ дуган соошье ороходоо,
Уймархан хүбүүдэй дунда һуухадаа гү —
Уйдхартай һаналда хатанаб хододоо.

Саг түргөөр ошоно һубаран,
Сарюун юумэнүүд ябабашье аалин,
Хэтынгээ орондо мордохолди баран —
Хэнэйшьеб ээлжээн дүтэлөө аалам.

Ургажа һууһан дубые харахадаа,
Уг гарбалыем урдаа хараһаншуу,
Богонихон наһыем ахижа гарахал даа —
Бодонолби нигэжэ, зүрхэеэ уярһаншуу.

Нарай бүүбэйе эрхэлүүлхэдээ һананам;
Намда үгтэһэн наһамни барагдаха,
Нарата дэлхэйдэ һуури 'гарганам,
Намаалан һалбархаш, бишни хагдархаб.

Үдэр бүхэнөө, жэл бүхэнөө
Үнгын һаналаар үдэшэнэб бодолдоо,
Хэзээ нэгэтэ ерэхэ үхэлөө
Хэдыдэб гэжэ таахые оролдоод.

Заяамни хаана үхэлыем эльгээхэб?
Зайжа ябахадам гү, байлдаанай үедэ гү?
Хүршэ нютагни һэбшээлээд сэлгеэгээр,
Хүрэнхэй бэеыем эбэртэлхэ юм гү?

Үхэһэн бэеын хаанашье булагдаад
Үмхиржэ хэбтэхэнь адлиш юм һаань,
Нойр эльгэндээ дүтэхэн буландаа
Нойрсохо дуран хүрэнэл заал һаа.

Хүхюу зугаата залуу наһан
Хүүр дээрэмни хүнхинэн наадаһай,
Мүнхын үзэгдэл тоохоёо болиһон
Мүнхэ байгаали сэсэглэжэл байдаг һай.

Ц. ДОНДОГОЙ оршуулба.

УГАЙ БЭШЭГ ОЛДОБО

МОСКВА. Эртэ урдын саарһануудые хадагалдаг гүрэнэй түбэй архивта А. С. Пушкинай түрэһөөр 175 жэлэй ойдо зорюулагдан, хоморой документнүүдэй выставкэ нээгдэбэ.

Тус архивай фондһоо поэдэй зохёохы ажал ябуулгые харуулһан хоморой 200-һаа үлүү документ олдоһон байна. Гончаровтоной, тайжанар Воронцовтоной, Юсуповтанай бүлэнэртэ хабаатай, Пушкинай нүхэдэй бэшэгүүд, бусад хоморой зүйлнүүд выставкэдэ табигдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: архивай информациин таһагай начальник С. Р. Долгова. Энэ нүхэр Пушкинтанай бүлын угай бэшэг (1799 ондо бэшэгдэһэн) олоо юм.

ТАСС-ай фотохронико.

МНР-эй «Пионерын үнэн» гэжэ газетэдэ уран һайханай редактораар уран зураашa Дуламжавын Пушкин гэгшэ хүдэлдэг юм. Тэрэ нүхэр ородой агууехэ поэдэй алдарта ойдо зорюулан зураһан зурагуудаа манда эльгээбэ. Тус хуудаһандаа тэдэнэйнь заримые барлабабди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дуламжавын Пушкинай хэһэн зурагуудта агуу поэт шүлэгүүдээ уншажа байһаар харуулагдана.

ХҮҮГЭДЭЙ БИБЛИОТЕКЭ СОО

Агуухэ поэдэй түрэһөөр 175 жэлэй ойдо зорюулан, хүүгэдэй республиканска библиотекэдэ хэдэн олон хэмжээ ябуулга хараалагдаһан байгаа. Жэшээнь, май һарын эхинһээ «Пушкинска уншалганууд» эхилһэн юм. Тэрээндэ юун оролсооб?

Һуралсалай жэлэй тараадуй байхада, һургуулинуудта уншалга хээбди. А. С. Пушкинай зохёохы ажал ябуулгада зорюулһан утреннигууд библиотекэ соо болоо һэн. Поэдэй зохёоһон онтохонуудай удхаар найруулагдаһан зүжэглэмэл наадан багашуулда харуулагдаа. Тиихэдэ ехэ классуудта һурадагуудай һайндэр «Пушкин ба хүгжэм» гэһэн темээр болоо. Пушкинай зохёолнуудай удхаар бэшэгдэһэн опероһоо хэһэгүүд, романснууд, дуунууд гүйсэдхэгдөө. Манай библиотекын хүдэлмэрилэгшэ И. П. Прокопьева пианино дээрэ ород композиторнуудай зохёолнуудые наадаа юм.

Тиихэдэ агуу поэдэй зохёолнуудай, А. С. Пушкин тухай номуудай ехэ выставкэ эмхидхэгдээ.

А. ТРИФОНОВА,
хүүгэдэй республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэ.

ДҮТЫМНАЙ ТАНИЛ

...гуухэ поэт Александр ...вич Пушкинай зохёол... һургуулиин программа...той һуури эзэлдэг. Нэ...һөө эхилээд, арбадахи хүрэтэр үзэгдэдэг ород ...урын программые ира...о һаа, Пушкингүй гар...һхагүй. Уян зүрхэнэй ...р зэдэлдэг уянгата шү...һэнь абаад, «ородой ...далай энциклопеди» гэ... Г. Белинскиин нэрлэ... «Евгений Онегин» гэжэ ...нэл роман хүрэтэр зохёолнуудынь оруулаг... байдаг.

Үсэгэлдэр лэ сабшагдаһан һайхан үбһэнэй хангалтаһан шэнги, А. С. Пушкинай уран хурса зохёолнууд хэдышье зуун жэлэй үнгэрөө һаа, үнөөхил шэнэхэн зандаа байха гэжэ һанадагби. Үхибүүдые тэрэнэй зохёолтой танилсуулха, ород үгын ульгамые мэдүүлхэ гээшэ багша хүндэ ёһотой жаргал даа.

Харин буряад классуудта үзэгдэхэ ород хэлэнэй, уншалгын программа абажа харая. I-дэхи, 2-дохи классай программа соо поэдэй нэгэшье зохёол үгы. Гадна классһаа гадуур уншагдаха программа сооошье оруулагдаагүй.

Тиихэдэнь 3-дахи классай уншалгын ном соо **(И. В. Баранников, М. И. Уланова** гэгшэд согсолжо, 1970 ондо хэблэһэн юм. Һаяар заһагдаһан хэблэл гараха юм гэнэ һэн) «Евгений Онегин» гэжэ роман сооһоо абтаһан «Үбэл» гэжэ шүлэгһөө ондоо зохёол ороогүй, харин классһаа гадуур ород хэлэн дээрэ уншагдаха номуудай списогто «Салтан хаан тухай үльгэр» гансаараа тобойжо байна. Бэшэ онтохон, үльгэрнүүд буряад эхин классуудта уншагдахагүй юм гү?

Аглаг дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэнэй агууехэ ород поэдэй түрэһөөр 175 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байһан үдэр би иигэжэ хэлэхэ хүсэлтэйб.

Бидэнэй багада А. С. Пушкинай буряад дээрэ оршуулагдаһан зохёол уншагдахаһаа гадна, эхэ хэлэн дээрэнь нилээн олон шүлэгүүдые тэрэ үеын эхин һургуулиинхид мэдэдэг юм һэн. Шэнэ программа соо зохёолнуудынь яахадаа үсөөрхэ ёһотой болоноб? Программа зохёогшод, учебник согсологшод саашадаа энээниие хараадаа абаха бээзэ.

Ахамад буряад классуудай һурагшад яһала олон зохёолыень үзэдэг гээшэ ааб даа. 10-дахиие дүүргэжэ гарахадаа мүнөөнэй буряад эдиршүүл «Татьяна зүүдэн», «Онегинэй бэшэг» мэтые гү, али Евгений Онегинэй бүхэли бүлэгүүдые сээжээр мэдэдэг болонхой байхаһаа гадна, **онегинскэ бадаг** гэжэ юун бэ гэжэ танда ойлгуулжа үгэхэ аабза.

Теэд балшар наһандаа һайнаар үзэһэн, сээжэлдэһэн юумэн оройдоошье мартагдахагүй. Илангаяа сагай дүрбэн шэнжые уран гоёор зураглаһан, байгаалиие харуулһан шүлэгүүдынь эхин буряад һургуулиин ород хэлэнэй, уншалгын программада элбэгээр оруулагдаха ёһотой. «Памятник» гэжэ шүлэг соонь 100 жэлые нэбтэ харан бэшэһэнэйнь ёһоор, олон ондоо яһатан, хэлэтэн агуу поэдые дурдан магтадаг. Манай буряад яһатаншье Пушкиниие өөрымнай поэт гэжэ тоолоно. Тиимэһээ эхин классайшье буряад үхибүүдтэ А. С. Пушкин дүтынь танил болог лэ!

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА,
Улаан-Үдын нэгэдэхи пед. училищиин багша.

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

Студентнэрэй уулзалга

Зүүн-Сибириин соёлой институдай студентнэр hая хүндэтэй айлшадые угтан абаа. Эрхүү хотодо hурадаг МНР-эй оюутанай түлөөлэгшэд эндэ айлшаар ерэhэн, hонирхолтой хөөрэлдөөн болоhон байна.

МНР-hээ Эрхүүдэ байдаг элшэн сайд Чинбат монгол студентнэртэй хамта ерэлсэhэн багшанарые болон студентнэрые амаршалhан, үгэ хэлэhэн байна. Зүүн-Сибириин соёлой институдай багшанарай зүгhөө С. С. Бадмацыренов, Д. Д. Жалсабон гэгшэд айлшадаа халуунаар амаршалаа, hонирхолтой элидхэл хээ.

hүүлээрнь Эрхүү хотодо hурадаг монгол студентнэрэй хүсөөр соёлой институдта концерт харуулагдаа, үнэтэ бэлэгүүдээр андалдаан болоо, согтой хүхюун хамтын наадан зугаа дэлгэрээ.

В. ТОКТОХОЕВА.

hүбэлгэн хүбүүд

Бэшүүр тосхонhоо 25 километртэ, Хёлго голой эрьедэ эдир армейцүүдэй «Зарница-74» гэhэн лагерь түбхинэнхэй. Аймагай 13 hургуулинуудай команданууд түймэр саралгаар hонирхолтой мүрысөө үнгэргэбэ.

Хоёр үдэрэй туршада үргэлжэлhэн мүрысөөнэй дүн гаргахада, Бүүгэй найман жэлэй hургуулиин командын гэшүүд hүбэлгэн бэрхэ байжа, түрүү hуури эзэлбэ. Удаадахи хоёр hууринуудые Дээдэ-Мангиртын найман жэлэй, Бэшүүрэй дунда hургуулинуудай команданууд эзэлhэн байна.

П. АЮШЕЕВ.

ШАЛГАЛТАНУУД, ШАЛГАЛТАНУУД...

Июнь hара гаража, сэсэг набша элбэгжэн, нажарай hайхан саг болобо. Теэд июнь hарын нэгэндэ hургуулиин 8-дахи, 10-дахи классууд шалгалтаяа барижа эхилдэг гээшэ ааб даа. Шалгалтаяа түгэсхөөд, саашаа hураха гү, институдай студент болохо гү, али заводой цех соо, колхозой таряалан дээрэ хүдэлхэ гү — залуу хүнүүдэй өөhэдынь мэдэхэ хэрэг. Харин мүнөө, дээрэ шалгалтын хаhа эхилэнхэй.

Улаан-Үдын Железнодорожно районд оршодог 14-дэхи hургуулиин байшан СССР-эй Верховно Советэ урдань болоhон, мүн мүнөө жэлдэ болохоёо байhан hунгалтануудай хоорондохи үе соо баригдаа. 1973—1974 онуудай hуралсалай жэлдэ багшанарай коллектив түрүүшынхиеэ арбадахиие дүүргүүлхэнь.

hургуулияа дүүргэхэеэ байгшад түрэл классуудтаяа, кабинедүүдтэеэ, зүрхэндэнь дүтэ болоhон багшанартаяа хахасахань гээшэ ааб даа.

Харин даб дээрэ шалгалта боложо байна. Түрүүшын шалгалта барагаар тушаагдаа...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шалгалта эхилээ...

П. БУРМАКИНАЙ фототекст.

ЗОХИД ХУРА БОРОО

Үнгэрhэн май hарын hүүлшын арбан хоногуудта республикын нютаг нуга бүхэндэ дулаан үдэрнүүд боложо, хаа хаанагүй зунай тэмдэг үзэгдөө hэн. Тиин дунда зэргээр республика дотор 9—14, хойто аймагуудта 5—8 градус дулаан байба гэхэ гү, али энэнь нормоhоо 1—4 градус үлүүгээр дулаарhан зэргэтэй. hүүлшын арбан хоногой тэн багаар эгээл дулаан үдэрнүүдэй болоходо, термометрэй тэмдэг 27—35 градуста хүрэдэг байба. Дулаан үдэрнүүдэй үзэгдэхэдэ, хүдөө нютагуудта газарай хүрьhэн жэгдэ гэдэжэ, хаа хаанагүй тарилгын хүдэлмэри түлэг дундаа ороhон байна.

Дулаан үдэрнүүдэй хажуугаар hалхилаад абаhан байха юм. Мүн үнгэрhэн үе соо республикын алишье аймагуудта шиниг нойтон багаар оробо. Дунда зэргээр 1—6 миллиметр бороо зарим нютагуудта ороhон. Гансал Прибайкалиин аймагта 10—18 миллиметр шиниг нойтон ороhон байна.

hарын hүүлшын табан хоногой туршада газарай хүрьhэн 10 сантиметр гүнзэгыдэ 14—19 градус хүрэтэр дулаарhан байха юм.

Нарата дулаан үдэрнүүдэй болохотой зэргэ эртын таряалан жэгдэрэн ногооржо захалhан байна. Мүн гороох, обёос, зарим нютагуудта кукуруза ургажа эхилээ. Сабшалан, бэлшээриин ногоон 4—9 сантиметр үндэр болонхой. Зүгөөр зунай түрүүшын hарын эхиндэ дулаархадань республикын нютаг бүхэндэ хура бороо орожо, хуурай газарые ундалуулба. Жэшээнь, июниин 3-да Түнхэндэ, Санагада—17, Моондодо—16, Захааминда — 11, Ново-Селенгинск, Хяагта, Петропавловка, Тори, Цакир, Михайловкада 4—5 миллиметр шиниг нойтон ороhон байба. hүүлдэ, июниин 4-дэ Кабанскда—17, Орлигто—16, Баргажанай адагта—15, Санагада—14, Моондодо, Торидо—13, Петропавловкада—12, Нестеровэдэ—10, Хурамхаанда—9, Нижне-Ангарскда, Турунтаево тосхондо—8, Ивалга, Цакир, Захааминда—7, Баргажанда, Загарайда—6, Улаан-Үдэ, Хяагтада — 5, Тарбагатай, Онохойдо—4, Ново-Селенгинскдэ—3, Гусиноозерскдо—2, Хүдэрэ-Сомондо, Хэжэнгэдэ, Хоридо, Удинск тосхондо нэгэ миллиметр хура бороо оробо. Бороогой ороходо hүниндөө Орлигто нэгэ градус хүйтэн байба. Бусад аймагуудта hүниндөө 4—5 градус дулаан болоо.

Л. ГОНЧАРОВА.

ЗУhАЛАНДАА ЗӨӨБЭ

Урин дулаан боложо, тала дайда зүлгэ ногоогоор бүрхөөгдэбэ. Хүхы шубуун донгодожо, аятай hайхан саг ерээ. hаяхан Хүрбын совхозой түб гүүртын hаалишад хоёр бүлэг боложо хубаараад, «Бааза», «Хужарта» гэжэ газарнуудта зуhаландаа зөөбэ. Мал адуулагшад В. Дондоков, Ж. Догданов болон бусад тунга ногооной үедэ малаа таргалуулжа абаха зорилго урдаа табина, hаалишад сагаан эдеэ, hү hаалияа улам дээшэлүүлхэ оролдолго гарган ажаллана.

Юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ тус совхозой hаалишад С. Цыбикова, Ж. Маланова, Д. Дабаева, бусад залуу hаалишад зунай 5 hара соо абаhан уялгаяа бэелүүлхэ зорилготой.

РСФСР-эй футбол 1974 ОНОЙ КУБОК

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнууд үнгэрэгшэ жэлhээ эхилжэ, РСФСР-эй кубогта хүртэхын түлөө наададаг болобо. Ушар юуб гэхэдэ, Россин Федерациин спортын бүлгэмүүдэй дунда футболоор наададаг спортсменүүдые олон болгохо гэhэн зорилго табигдана.

Байгша ондо эхилhэн энэ наааданда манай табадахи зонын «А» класста наададаг 18 команда оруулагдажа, түрүүшынгээ уулзалгануудые июниин гурбанда үнгэргэhэн байна.

Манай «Сэлэнгэ» командатай РСФСР-эй кубогта хүртэхын түлөө эхилhэн наада үнгэргэхөөр, Урда-Сахалинай «Сахалин» команда ерээ. Манай республикын футболой наааданда дуратайшуул «Сахалин» командын футболистнууд hайн наададаг гэжэ мэдэдэг. Ушарынь хэлэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ «Сэлэнгэ» командын футболистнууд айлшадтаа хоёр удаа шүүгдэhэн юм. Зүгөөр байгша ондо «Сахалинай» футболистнууд календарна уулзалгануудаа бирагүйгөөр үнгэргэжэ эхилэнхэй. Эдэнэр мүнөөдөө үнгэргэгдөөд ябаhан зургаан уулзалгаhаа дүрбэндэнь шүүгдэhэн, хоёртойнь тэнсэhэн байна. Харин кубогай түлөө эхилhэн наааданда хабаадагшадай алиниинь шүүжэ гарахань хаб, абаhаар хэлэхэнь бэрхэтэй байгаа hэн.

Томск хотоhоо ерэhэн, бүхэсоюзна категориин судья Просвирин үдэшын долоон часhаа хоёр командын наада эхилжэ, стадиондо суглараг шадай анхарал татаба. Энэ үедэ аалиханаар ороhон бороо футболистнуудта балайшье таатай бэшэ байба. Сагай ямаршье уларилда наададаг футболистнууд добтололсожо мэдэбэ. Наааданай эхилhээр хорёод минутын үнгэрөөд байхада, «Сэлэнгэ» командын футболистнууд нэгэ hайн добтолгоёо амжалтатай түгэсхэжэ шадаагүй. Юуб гэхэдэ, Самсоновой сохиhон бүмбэгэнь вратарьhаа гэдэргээ hүрэбэшье. энээниинь дахин сохихо футболист дүтэ үгы байшоо. Алишье воротада бүмбэгэ оруулагдангүй, наааданай түрүүшын хахад дүүрэhэн байна.

Хоёрдохи хахадта яhала шангаар добтолhон «Сэлэнгын» футболистнууд айлшадайнгаа hайнаар эмхидхэhэн хамгаалга дабажа ядахадаа, өөhэдынгөө тала руу сухариха баатай болоно. Теэд саг хүлеэхэ бэшэ, наааданай дүүрэхэнь дүтэлшэбэ. Сохиhон бүмбэгэ ворота руу орожо үгэхэ юумэ бэшэл, нэгэ штанга дайраад, нэгэ ворота дээхэнүүр хиидээд лэ талиина.

..Нэмэлтэ саг — хоёр команда гушан минутын туршада наадахаар дахинаа талмай дээрэ гаража ерэнэ. Одоошье энэ саг соо hайн наада харуулха бээз гэжэ hанагдаhаншье hаа, бирагдаагүй. Юуб гэхэдэ, илангаяа айлшадай футболистнууд хэрзэгы нэтэрүүгээр наадажа, хэдэн удаа ялада ороношье, судьягай зүгhөө зэмэдэшье хүртэнэ. «Сэлэнгэ» командын добтологшолой нэгэн 11-дэхи номерой Виктор Пугач гэгшын бүмбэгэ туугаад, воротада дүтэлжэ ерэхэдэнь, айлшадай хамгаалагша зорюута хүлөө табижа, унагааба.. Тиин 11 метрэй ялын бүмбэгэ сохюулха болоно. Энээниие сохихоёо ерэhэн Анатолий Чикачев баhал бирабагүйл даа. Сохиhон бүмбэгэ доогуурдаhан мүртөө штангын наада захаар үнгэршэбэ. Теэд яахаб? Наадаха саг баhал дүүрэбэ.

Наааданай гуримай ёhоор, хоёр талын футболистнууд али нэгэнэйнгээ шүүтэр таба удаа бүмбэгэ ворота руу сохилсохо болобо.

Түрүүшын бүмбэгэ манай Пугач гэгшэ сохиходоо алдажархиба. Айлшадай добтологшо Скопинцев тоо нээбэ. «Сэлэнгэ» командын нүгөөдэ футболистнууд Владимир Плюснин, Юрий Самсонов, Николай Трифонов, Алексей Кизеев гэгшэд мэргэн байжа, айлшадаа 4:3 гэhэн тоотойгоор шүүжэ гарабал даа. РСФСР-эй кубогта хүртэхын түлөө ээлжээтэ наадан июлиин 9-дэ үнгэргэгдэхэ. Манай «Сэлэнгэ» энэ үдэр али хотын футболистнуудтай наадахаб гэhэн мэдээсэл газетын удаадахи номернуудай нэгэндэ уншана бээзт.

Манай корр.

УНШАГТЫ, hонирхохол байхат

АРИНА РОДИОНОВНАДА... АЙЛШАЛАЛГА

ЛЕНИНГРАДСКА областиин Гатчинска район дурасхаалта олохон газар нютагуудаараа алдаршанхай юм. А. С. Пушкинай няни — Арина Родионовнагай ажаhуухаа Кобрино хадаа эдэнэй нэгэниинь мүн.

Үнгэрhэн дайнай жэлнүүдтэ эдэ нютагуудаар шанга байлдаануудай болоошье hаань, аза талаангаар энэ гэр hандарангүй, бүтэн зандаа үлэшэhэн байгаа. Тэрэниие наринаар hэльбэн шэнэлhэнэйнь hүүлээр хуушан түхэлдөө орохой. Хэмжээгээрээ багахан юрын үгытэй таряашанай нэгэл таhалгатай урса гэрхэн лэ ааб даа. Тэрэнэй дүрбэнэй нэгэ хубииньород пээшэнэ эзэлдэг.

Энэ гэр ехэл үмхирhэн, газар руу налшын hуушаhан байгаа. Тиихэдэнь үргөөд, доодо талынь хэдэн модо hэлгээ hэн. Модыень бэхи болгохын тула химигүүд тусхай зүйлөөр будаhан байха юм. Тэрэниие шэнэ тёсоор хушанхай. Арбан зургаан жэлэй турша соо эндэ Арина Родионовнагай ажаhууха үедэ энэ гэр тиимэл байhан түүхэтэй.

XVIII зуун жэлэй hүүл багтахи үгытэй таряашанай урса гэр соо юрын хогшол зөөри табигданхай. Няниин портредүүд бии. Пушкин өөрөө эдэнэй нэгые зураhан байгаа. 1828 оной зун тэрэнэй наhа бараhан тухай бэшэг уншаад, поэт няниингаа ойро зураг бүтээгээ hэн.

Унинэй хуhан, липэ, модод үндэрөөр ургашанхай, хажуудань сагдуул модод hуулгаданхай. Хэрэлсын дэргэдэ багашаг монсогор шулуун бии. Энээн дээрэ хэгдэhэн бэшэг Александр Сергеевич Пушкинай нэрэтэй, зохёолой ажал ябуулгатай хэтэ мүнхэдөө холбоотой хуби заяатай юрынород эхэнэрэй эндэ ажаhууhыень hануулна.

ГАЗАР ДОРОХИ МУЗЕЙ

АШАГТА МАЛТАМАЛ шэнжэлэн олзоборилгын музей Катовицка воеводствын Тарнобск-Гура хотодохи урдын мүнгэнэй уурхайнууд соо нээхээр шиидхэгдээ. Польшодо ашагта малтамал шэнжэлэн олзоборилгын хэрэгэй хүгжэлтын түүхые элирхэйлжэ харуулhан олон тоото экспонадууд газар дорохи музейдэ табигдаха юм.

Выставкын газар дээрэхи павильоной барилга дүүрэнтэй байна. Уурхай руугаа орохын урда тээ шахтёрнууд эндэ хүлеэхэ юм. Силезиин горнягууд түлөөhэгүйгөөр хүдэлжэ, музейн барилга дүүргэхэ.

СААД УРГУУЛАГША

ЮГОСЛАВИИН Сплит хотын олон хүн зон Франьо Бенчичые Далматинска Мичурин гэжэ нэрлэдэг юм. Олон жэлэй турша соо тэрэ бууса шадарайнгаа участок дээрэ жэмэстэ модод олоор тариhан байгаа. Мүнөө энэнь ёhотойл ботаническа саадhаа дутуугүй болонхой. Цитрусовэ модод — Ф. Бенчичэй коллекциин омогорхол мүн. Хойто Америкын шоно — апельсинэй, лимоной модод жэлдээ хоёр удаа үрэ жэмэс үгэдэг юм.

ШОНОНУУД БА ХОНИД

УЛАМ ҮСӨӨН боложо байгаа эдэ ан арьяатадые хюдагүй, шононуудай байдаг нютагуудта хонидой тоо толорулха хайшан гээд олошоруулхатайб? Юта штадай университедэй эрдэмтэд энэ асуудал шэнжэлэн хүдэлжэ байна.

Энэ хадаа хонин hүрэгые [illegible] хэбэрилдэг түбүүдэй нэгэн мүн. Хойто Америкын шоно — койот эндэ олоороо дайралдадаг. Тиин нютагай фермэнүүдэй ба оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха асуудалнуудые эрхилдэг зүйхинүүдэй хоорондо ходо хоёр хёмороон зүришэлдөөн гарана. Хони малайнь гурбанай нэгэ хубиинь шононуудай бариhа жархидаг байhан дээрэhээ фермернүүд шононуудые хюдаха эрилтэ табидаг юм. Эдэ ан арьяатад үндэhөөрөө үгы болохо дэхэ аюулда орожо байна гээд баталдаг экологууд мүн лэ мэдгүүтэй байдалда оробо.

Тиихэдэнь эрдэмтэд эндэ [illegible] hалхые шиидээ. Университедэй лабораторинууд соо зохёогдоhон онсо мэхэ — литиин хлорид түрхиhэн хониной махаар эдихэдээ, шонын досоо бөөлжэжэ, эдиhэн юумэеэ гулгижа гаргажархидаа, хонидые хашье дурагүй болодог байна.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАhАА

телефон·телеграф·радио

УЛААН-БААТАР

МНР-эй госбанкын 50 жэлэй ой

ТАСС

Монголой Арадай Республикын Гүрэнэй банкын 50 жэлэй ойе республикын олонитэ баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байна. Энэ ойдо зорюулагдаhан суглаан эндэ болобо.

50 жэлэй урда тээ МНР-эй Гүрэнэй банк эмхидхэгдэжэ, ороной мүнгэнэй-урьhаламжын гурим тогтоолгын үндэhэ hуури табигдаа hэн. Энэнь социалис экономико хүгжөөн бэхижүүлхэ, социалис общество байгуулха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргээ, дүүргэжэ байhаар.

Мүнөө 18 отделени, 13 филиал, тоо бүридхэлэй ба нээсэлгын 220 касса Гүрэнэй банкын бүридэлдэ ороно.

МНР-эй Гүрэнэй банк гадаадын оронуудай, нэн түрүүн социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай 50 банктай холбоо барисаатай юм.

БЕРЛИН

ХАРИЛСААГАА hАЙЖАРУУЛХЫН ТҮЛӨӨ

ТАСС

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккерой американ журналистнуудтай хэhэн хөөрэлдөөн эндэ тунхаглагдаа. Тинхэдээ уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудта дэлгэрэнгыгээр тогтоhон байна. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нииттэевропын зүблөөнэй ябаса тухай хэлэхэдээ, Э. Хонеккер иигэжэ тэмдэглэбэ: «Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүд яhала hайнаар үнгэржэ, даб дээрэхи документнүүдтэ оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй гар табилгаар байгша оной июль hарада дүүрэхэ байха гээд багсаанаб. Л. И. Брежневэй, Р. Никсонэй хоорондо хөөрэлдөөнүүдэй hаяар hэргээгдэхэеэ байhан ушар этигэл найдабари түрүүлнэ».

«ГДР-эй ба США-гай хоорондо харилсаа тогтоолгые хойшо татаха ямаршье үндэhэн баримта үгы. Манай гүрэнүүдэй хоорондын харилсаае заhаруулга уласхоорондын байдал hайжаруулха ябадалда hайнаар нүлөөлхэ байhаниинь дамжаггүй», — гэжэ тэрэ хэлээ.

В. Брандтын тушаалhаа бууhан тухай асуудалда харюусахадаа, Э. Хонеккер иигэжэ мэдүүлбэ:

— Энэнь ФРГ-гэй дотоодын хэрэг гэжэ бидэ сэгнэнэбди. В. Брандтын баримталан бэелүүлдэг гадаадын политикын болохотой байhые ГДР хододоо хүндэлдэг байгаа. Бэрхэшээлнүүдэй ушараашье hаань, баталагдаhан хэдэн хэлсээнүүд бэелүүлэгдэхэ, үргэдхэгдэхэ зэргэтэй гээд Г. Шмидтын хэлэhэн үгэнүүдые hайшаанабди. ФРГ-тэй харилсаа холбоогоо хүгжөөхые оролдохобди. Хэрбээ хоёр талын оролдолго гаргаад, бүтэмжэтэй политика бэелүүлээд байгаа hаань, харилсаа холбоомнай улам амжалтатай байха.

ТОКИО

ТЭМСЭЛЭЭ ҮРГЭДХЭХЭ

ТАСС

Политическэ эрхэнүүдэйнгээ түлөө, нэн түрүүн гүрэнэй эмхи зургаануудай ба предприятинуудай хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай буhалгаалха эрхын түлөө, мүнгэнэй үнэ сэнгэй уналгада эсэргүүсэн, үгытэй хүн зоной байдал hайжаруулхын түлөө олониитын хүдэлөө хүгжөөхын тула Японой профсоюзуудай генеральна совет тэмсэлээ үргэлжэлүүлжэ байна. Энэ хадаа 1975 ондо Японой хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй гол зорилго болоно гээд генеральна Совет тоолоно гэжэ энэ ехэ профсоюзай нэгэдэлэй хүтэлбэриин баталан абаhан программа дотор хэлэгдэнэ.

Бүгэдэ арадай хүдэлөөе саашадань хүгжөөхэ шухала гээд профсоюзуудай генеральна Совет Японой хүдэлмэришэн ангиин үмэнэ табина. Мүнгэнэй үнэ сэнгэй уналгын үедэ Япондо ангиин тэмсэл улам үргэдэнэ, хархис хүсэнүүд ажалшадай демократическа эрхэнүүдые хаhана, харшална гээд генеральна Советэй энэ зун болохо ээлжээтэ съезд дээрэ баталагдан абтаха программа дотор тэмдэглэгдэнэ.

ЛОНДОН

Англиин общинануудай палатада

ТАСС

Хойто Ирландидахи байдал тухай асуудалаар үгэ хэлэлгэ Англиин общинануудай палатада болобо. Провинцидахи байдалай муудажа байhые зүбшэн хэлсэхын тула амаралтада тараагдаhан парламентын онсо ялалтай сесси зарлаха гэжэ правительство шиидхээ. Хойто Ирландидахи политическэ доройтон муудаhан байдал заhаруулха гэhэн Англиин правительствын бүхы hэдэлгэнүүд урагшагүйгөөр дүүрээ.

ХАНОЙ

РЮВ-эй МИД-эй МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Урда Вьетнамай байгаалиин баялигуудые хэрэглэхэ тухай мэдүүлгэ Урда Вьетнамай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерство тунхаглаба.

Урда Вьетнамай байгаалиин бүхы баялигууд, тэрэ тоодо нефть, Урда Вьетнамай арад зоной нангин, ойроо хүртэшэгүй баялиг болоно гэжэ РЮВ-эй ВРП үшөө дахин батална гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Уласхоорондын эрхын үндэhөөр, Урда Вьетнамай арад зон байгаалиингаа баялигуудые өөhэдөө шэнжэлэн элирүүлжэ, бүрин ашаглаха, хэрэглэхэ эрхэтэй.

Урда Вьетнамдахи байгаалиин баялигуудые шэнжэлэн ашаглаха талаар Нгуен Ван Тхиеугай захиргаанай хариин гүрэнүүдтэй, компанинуудтай хэhэн бүхы хэлсээнүүд хуули буса хэрэг болоно. Тиимэhээ эдэнь Урда Вьетнамай арад зон, РЮВ-эй ВРП мэдэржэ шадахагүй.

ЛИССАБОН

Министр М. Соарешай мэдээсэл

ТАСС

Мозамбигай Сүлөөрэлгын фронтын (ФРЕЛИМО) делегацитай хөөрэлдөөнүүдые июниин 5-да Лусака хотодо хэжэ эхилхэб гээд Португалиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Мариу Соареш эндэ мэдээсээ. Португалиин Республикын президент генерал Антониу ди Спинолэтой уулзажа хөөрэлдэhэнэйнгээ hүүлээр М. Соареш иимэ мэдүүлгэ хэбэ.

ДАМАСК

САР-ай Арадай Советтэ

ТАСС

Сириин ба Израилиин сэрэгүүдые хоёр тээшэнь hалгаан тарааха тухай хэлсээн Сириин арадай шухала илалта болоно гээд САР-ай Арадай Советэй эндэ тунхаглаhан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Сириин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ба ороной бүхы арад зоной шууд сэхэ, эрэлхэг зоригтой байhанай ашаар энэ хэлсээн баталагдаа гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. САР-ай хүтэлбэриин политикын хоёр гол ёhоной үндэhөөр энэ хэлсээн баталагдаhан байна. Булимтаран эзэмдэгдэhэн Араб газар нютагуудhаа Израилиин сэрэгүүдые бүрин гаргаха, Палестинын араб арадай национальна үндэhэн эрхэнүүдые хангаха эрилтэ эдэ гол ёhонууд табина.

ЖЕНЕВЭ

Хүдэлмэришэ бүлэгэй заседани

ТАСС

Сириин, Египедэй, Израилиин, СССР-эй, США-гай түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн, сэрэгэй асуудалнуудые шиидхэхэ хүдэлмэришэ бүлэгэй заседани дээрэ Дүтын Зүүн зүгэй байдалые амгалан ёhоор шиидхэхэ конференцидэ сэрэгүүдые хоёр тээшэнь hалгааха тухай Сириин, Израилиин хоорондохи хэлсээе бэелүүлhэдэ хабаатай гол бүхы документнүүдые бэлдэжэ дүүргэбэ. Июниин 5-да Женевэдэ эдэ документнүүдтэ гар табигдаха юм гээд эндэ тунхаглагдаhан коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Пленэдэ ороhон сэрэгшэддээ андалдан абалсаха арга дүримүүд тухай хэлсээн заседани дээрэ абтаhан байгаа.

Комитедтэ даалгагдаhан хилын эсэслэн тодорхойлогдохо картануудта июниин 5-да мүн лэ гар табигдаха юм.

ДАМАСК

ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүд ерэбэ

ТАСС

ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүдэй түрүүшын бүлэг Египедhээ эндэ ерэбэ.

ООН-ой түлөөлэгшын Дамаскда мэдээсэhэнэй ёhоор ООН-ой хүсэнүүдэй Сириин Араб Республикада ерэлгэдэ бэлэдхэлые энэ бүлэ хэхэ байна. Сириин ба Израилиин сэрэгүүдые хоёр тээшэнь hалгаан тарааха тухай хэлсээнэй үндэhөөр эдэ хүсэнүүд буферна зонодо байрлаха юм.

БЕЙРУТ

Зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоно

ТАСС

Үнгэрэгшэ пятницада Израилиин «Фантом», «Скайхок» түхэлэй 8 самолёт Ливанай Хасбайя хото шадарай hуурин нютагуудые, Абу-Камха гэжэ тосхониие зэрлиг бүдүүлигээр бомбодобо. Добтолгонуудhаа уламжалан, хэдэн хүн шархатаа, гэрнүүд hандаргагдаа.

Ливанай армиин командирнуудай зүблөөн Бейрутдэ боложо үргэлжэлhөөр. Израилиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хилэ хударнь үргэнөөр татагдаhантай дашарамдуулан, Ливанай урда хилые хамгаалгада хабаатай асуудалнуудые эдэнэр зүбшэн хэлсэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советтэ, облпрофсоведтэ, ВЛКСМ-эй обкомдо. hунгалтын хүндэлэлдэ. ТАСС-ай hүүлэй шэнэ hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Хүдэлмэришэдэй поселок болбосон түхэлтэй болоно» Л. Левченкын статья. «Ажалай алдарай туг» — П. Натаевай статья. «Залуу түл гарзалуулхагүй» — С. Батороевой статья.

Гурбадахи хуудаhан А. С. Пушкинай түрэhөөр 175 жэлэй ойдо зорюулагдана.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Нютаг нютагай hонин. Хилын саана. Спорт.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35 — Мультфильмнүүдэй программа (үнгэтэ). «Айболит ба Бармалей». «Приключения Огуречика». 15.00 — hүүлэй hонин. 15.10 — «Жизнь после боя» — телевизионно-документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдана. 16.00 — «Алые маки Иссык-Куля» — уран hайханай фильм. 17.35 — А. С. Пушкин «Евгений Онегин». Романhаа бүлэгүүд. РСФСР-эй габьяата артист Я. Смоленский уншана.

Улаан-Үдэ — 18.15 — Телевизионно hонин. 18.35 — «Найдабаритай хүнүүд». **«Орбита».** 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.45 — «Руины стреляют» — телевизионно уран hайханай фильм (3-дахи сери). 20.45 — 20.55 — Забhарлалга. 20.55 — «Руины стреляют» (4-дэхи сери). 22.00 — «Залуушуул» гэhэн дамжуулга хэгдэхэ. «Шэнэ газарай хабарай hалхин». 23.00 — Ородой агуу ехэ поэт А. С. Пушкинай түрэhөөр 175 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай үдэшэ (үнгэтэ). Кремлиин съездүүдэй ордонhоо дамжуулга хэгдэхэ. Забhарлалгын үедэ «Время» — мэдээсэлэй программа. 02.00 — Документальна фильм. 02.10 — Фехтованяар СССР-эй чемпионат. hэлмэ. Шпага. Минскhээ дамжуулга хэгдэхэ.

Б. Р. МУЖАНОВ

1927 онhоо КПСС-эй гэшүүн, РСФСР-эй тусхайта пенсионер Базар Ребизеевич Мужанов удаан саг соо хүндөөр үбшэлhэнэй hүүлээр наhа бараба.

Б. Р. Мужанов 1904 ондо Баргажанай аймагта түрэhэн юм. Шэнэ байдал эмхидхэн байгуулгада эдир наhанhаа эдэбхитэйгээр хабаадаhан байгаа. 1921—1926 онуудта Зукеескэ сомоной ревкомой секретаряар, Уланай сомоной Советэй секретаряар, арадай гэгээрэлэй уездын таhагай инспектораар хүдэлөө hэн. 1926 онhоо 1938 он болотор Улаан Армида алба хээ. Тэндэhээ табигдаhанайнгаа hүүлээр hургуулида багшалжа байтараа, партийна хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдээд, партиин Ярууна, Баргажанай райкомуудай секретаряар хүдэлбэ.

Б. Р. Мужанов 1947 онhоо 1964 ондо пенсидэ гаратараа, Буряадай номой хэблэлэй директораар, редактораар ажаллаhан байна.

Базар Ребизеевич хаанашье хүдэлхэдөө, бүхы хүсөө, мэргэжэл шадабаряа манай партиин, арадай хэрэгтэ зорюулдаг байhан юм.

Б. Р. Мужанов «Ажалай шэн габьяагай түлөө», «Шэн габьяата ажалай түлөө, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэhэн медальнуудаар шагнагданхай.

Б. Р. Мужановай арюун дурасхаал бидэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ хэтэдээ үлэхэл.

БҮЛЭГ НҮХЭДЫНЬ.

Г. Д. МАНТАЕВ

Үдын модо урадхуулдаг конторын профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Г. Д. Мантаев 58-тай боложо ябахадаа, саhаа урид наhа бараба.

Гарма Дарханович үгытэй таряашан айлай бүлэдэ Хурамхаан тосхондо 1916 ондо түрэhэн юм.

Хара багаhаа хойшо ажаллажа эхилээ hэн. Колхозой хүдэлмэридэ hайнаар ябаhанайнгаа түлөө ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэhэн эдэбхитэй комсомолец, хүдөө ажахын коммунис hургуули дүүргээд, партийна, комсомолой хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ Баргажанай аймагта ажаллаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ нүхэр Мантаев дайшалхы замаар Берлин хүрэтэр ябажа гараhан юм.

Дайнай hүүлдэ КПСС-эй Хурамхаанай, Сэлэнгын, Баунтын райкомуудай секретаряар. Хурамхаанай аймагай олохон колхозуудай түрүүлэгшын орлогшоор, партийна организацинуудай секретаряар, Баргажанай аймагай Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлөө.

hүүлэй жэлнүүдтэ нүхэр Мантаев Буряадай ой модоной промышленностьда амжалтатайгаар ажаллаа. Тэрэ Баргажанай леспромхозой парткомой секретарь, директорэй орлогшо байhан юм.

Нүхэр Г. Д. Мантаев Эхэ оронойнгоо урда шэн габьяатай байhанайнгаа түлөө СССР-эй хоёр орденоор, найман медаляар, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулгын, саарhанай промышленностиин профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагданхай.

Г. Д. Мантаевай мүнхэ дурасхаал манай зүрхэ сэдьхэл соо хэтэдээ үлэхэ.

БҮЛЭГ НҮХЭДЫНЬ.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» майн 30-да Москвада үнгэргэгдэhэн 15-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: нэгэшье хүн зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад — 4187 түхэриг, дүрбэн номер тааhан хүнүүд — 90 түхэриг, гурбан номер таагшад 4 түхэриг абаха.

«Спортлото-2»: хэншье зургаан номер таагаагүй. Табан номер таагшад — 5 мянган түхэриг, дүрбэн номер тааhан хүнүүд — 70 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха юм.

15-дахи тиражай шүүбэринүүдые Түбэй нөөсэлгын кассанууд июниин 11-hээ июлиин 10 болотор түлэхэ байна.

(ТАСС).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03429. Заказ № 004